Ингуш 1-IV/1 № 79-156 / 79/VII-XII
2н 145

813-12/207

Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 3 ИЮЛЬ, 1979 ШУ. ● № 79 (6054) ● Мах 2 кепиг.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

Укх шера эттача халона хеттана къамашка шоаш цо кхобеш, тlоlертта къахьегаш башха-дика хьожалеш доахаш дукха механизатораш ба йоlй республико.

Шоватхье итт ялат чуэца агрегаташ а «Грозненский молочный» совхоза ялатий аренашка болх беш. Ялат чуэца болабеннача хьалхарча деношка дена дlаболабеннаб укхаза хьалхле яннара бола къовсам. Массерел а хьалха ва 1978 шера ялат чуэцача чемпион хиния комбайний отряда парторгруппорг Ужунов Алхазур.

Нормагlа дийнахьа 15 тонн арда дезача 25 тоннага кхоачеш ялат оард цо.

Хlара денна дукхагlа кул кlи-марсе хьалхле йоахараш. «Колос» яхача комбайна тlа къахьтта белгалбаьлар комсомолец Борисов Николай.

Нормал совгlа хlара денна 10 тонн ялат оард цо шин комбайнеца.

Ялат хьокхача динагlа хьоккхамаш дехьлад Асхабов Іабдулас.

30 гектар тегта кен хьенза Іабул цо дийнахьа. Из сменагlа йоагlо шин норма я.

Хьалхалаттарий комбайнаш тlа эрла котбарьинарий вынлелаш я. Геттар тlех кьонхамаш долча комбайнерий опыт Іомаеш механизатораша хьэнар айдача къахьег.

Гуракьа дийнахча ялатаьшта шин ханнахье хий техача моттигашка йоахал эттача хьалашка дика къувнам боах. Дика да «Шалинский» совхоза, «Коминтерн» яхача Шелковской районерча колхоза, «Гойтинский» яхача Урус-Мартановски районерча совхоза, кхача боахамий алеташ.

Хlара гектара тlара 30 центнерал совгlа кен боахк «Советская Россия» яхача Грозненски районерча колхоза. Касарак улла ялат сердача укхаза къахьтта белгалаьнная Хожаев Мухьмад.

Хьалхадеь ялат шин ханнахье а цо дийнаш а чуэцар дукха хlара ги Максаза доал шин къахьегама оцарла лакхьо цо. «Нива» яхача комбайнаца дийнагьара норма 24 йолча 45 тоннага кхоачаш кен оард Хожаева.

Цунгара масал а эцаш дукха тlакха ца бусаш болх беш ва Самбиев Абу-Муслими Султаев Пашен. Цар хlара денна нормал шоаза дукхагlа ялат барт.

Задани шоаза тlехкхоачашъю Октябрьски Революце орден лелаеча коммуниста Нутаев Лечас — «Коминтерн» яхача колхоза дикагlча комбайнера.

«Шелинский» совхоза механизатораша юкъе ярмана яха хьалхерча деношка дена хьалхле дlа ца ваццаш хьавоагlа коммунист Федоров Юрий.

Дийнахьа 35 тоннага кхоачаш ялат оард цо.

Хьалхалаттарашца нийсле!

Геттара дика къахьег Наурски районерча «Красное Знамя» яхача колхоза доакъараш нийчдеча бригада коллективо. Хlанзле а лаьттах деллад сенажахи аьлахи кийчдаь башха-дика бlаьи тоннаш доакъар.

СУРТАШ ТIА: (лакхер чу тlа): бригада трактористаш-грейдеристаш коммунистически къахьегама ударникаш (аьрдехьара аьттехьа) коммунист Кицнев Халид, Лиманский Николай, Уздиев Абу. Хlара денна цаlа аьи норма кхоачашдъю цар. Лохерча сурта тlа: хьенха эспорцет лафета тlа йотташ йоахк цар агрегаташ.

В. ЮНЦЕВИЧА суртаж.

АХ ШЕРА ПЛАН ТIЕХККХОАЧАШЪЯЬЙ

Дика хьонхамаш гойташ хьабоагlа укх шера тха болхама хьайбаш леладераш. Толамца кхоачашйир цар пачхаьалкхенга дулхи шурен йохкара ах шера планаш. Иштта, ялх бетта дохка дезар 51 тонн йолаш 1 июль тlаккхоачаш 62 тонн дулх дехкар, хlаьта шура планал совгlа 18 йолаш 400 тонн.

Доярхашта юкъе яржача социалистически яхье хьалхха Шахтамирова Малика я, хlаьта шоллагlчеи кхоалагlчеи — Мадаева Матусен Дукаева Макки. Социалистически яхье хьалхле якххар духьа царца къувса могаш цхьаьккха доярна яц ферме хlанзарча. Дукхача хана денз хьаьнала къахьегарах массехк ордени медалеши сина я Мадаеван Дукаеван.

Бежа Іуишта юкъе шин декхарех къаьстта дика лоархlабеш хьавоагlа Хамидов Адлан. Цо Іуцал деча Іасилгашта планал совгlа дулх тlа па кхетийташ ди дlадакийтац укх шера Іаьсий леладеш йолча Музаева Умидата.

Тха хьайбаш леладераша пачхаьалкхенга дулхи шурен йохкара шера план а иштта толамца кхоачашъерг хиларах шеко яц.

С. ТАЙМАСХАНОВ,
Надтеречни района «Верхненаурский» совхоза директор.

ЦХЬОАГIО ЙОЛАШ

Ялата лаьрхlа 800 гектара тlа хьажкlаш кхеергьа укх шера тха боахаме. Кхоачамболлаш дика органически а минеральни а удобренешца хьаькдаь, макха баьккха, культиваци яь кийчдаьча лаьтта агротехнически дикагlйолча хана дlайийра из культура. Хьатlаьнначул тlехьагlа пудрет яха удобрени а тоссаш, хlанзле шоаза культиваци яьй цунна. мугlарашта юкъера оасар дара.

Хьажкlаш кхеяра лаьрхlа звенош вlашагlъехкай Царех хlаранена кулгалдеш ба из культура кхееш дикка опыт Іоаль механизатораш Ведижевгlар Джабраьили Мурадн, Оздоев Джабраьил. Къонагlа, кlезигагlа говзал йолчарна болх мишта бе беза дlахьонхаш къахьег царех хlаране.

Хьажкlий мугlарашта юкъе хlана кхоалагlа культиваци е йолаьй механизатораш, минеральни удобрени а тоссаш. Хlаьта укх шера тха отделене кхаш леладераша дош деннад хlара гектара тlара 35 центнер фуаьхьаха хьажкlаш чуя. Лаьрхlар кхоачашдара низ дlанхоачар а дерга.

Кхо бlаь гектара тlа геланаш а кхеду хьажкlаш лелаеча звеноша. Къаьстта дика дегlайоагlаш латт из культура Ведижев Джабраьила звене. Оасарах цlена кхаш долаш, низ болаш я баьцовгlаш.

Генараш дlадийнача кхашка Іунал де хlанз кхыча звеноштa гlо деш ва Ведижев Джабраьил шин новкъосташца.

70 гектара тlа шекара свекла а я тха боахаме кхеш. Из мел дика дегlайоагlа хьожаш района комиссии хилар тхо долча дукха ха йоаццаш. Тха свекла кхыча боахамашка йоачул дикагlа хилар болгалдаьккхар цо. Царна шоаза оасар деъд. мугlарашта юкъера лаьтта цамца а доаккхаш гувнаш а деш. Дизолагlа хий дилла доладаьд цу культурана. Хlана дукхагlдолча деношка малх хьежача хана из болх чакхбаьккхар геттара лоархlаме да.

Хий тохеш ба тха отделене къахьегамхой ялата дlаийначa хьажкlашта а дукхача шерашка тlаьювлача баьцашта а. Из болх хlана кхоалагlа беш ба тха механизатораш. Сатессача денз боад къонлабаллалца къахьег цогlан хьисапе хий детташа нхаь установкаца механизаторашa. Геттара оасаре болх бу Чибиев Саьлан-Гире, Евлоев Махьмеда, Даурбеков Мартазкъас. Нормаш юкъера лаьрхlача 140—150 процент кхоачашъю царех хlаране. Цунца цхьана яхье хьалхара моттиг дукхагlйолча хана Саьлан-Гирега хул.

Дукха ха йоаццаш чакхъдаьлар доакъар Іалашдара кхайкадаь хинна месячник. Цу мероприяте хьинаре дакъа лоацаш дика хьонхамаш гойташ чакхдаьккхар из тха механизаторашa. Духхьала дlадолалуш балхаш во вlашагlехьадаьха хиннадале а, Ала деза, из бахьан долаш «Сердало» газета тlа тхо дийца хиннилга а.

Месячник хиннача юкъа тха отделене даьккхар планагlа даниха дезаш хинначул 30 тонн дукхагlа а долаш 130 тонн баьцаш витаминни хьоар. Из толам баькхараш ба эгара хьалха баьций хьоар кийчдеча агрегата механик Горданов Исраил, болхлой Калоев Закрен Халухоева Яхен.

Хlанз дlахо дlахьоц да доакъар Іалашдара балхаш. 24 гектара тlа горохаца цхьана дlабийна хинна кен 13 гектара тlара дукхача шерашка тlаювла баьцашн хьаккха а хьеиха 40 тонн йол кийчъяьй. Из ерригa а ферма хоа дlаоттальй.

Гlожа доакъараш Іалашдеча шоай декхарех дика лоархlабеш къахьег механизатораш: Котиев Шумоаха, Тебоев Дауда, Оздоев Хаматхана, Ведзижев Мурада.

Оасаре къахьега доакха новкъостал ду совхозе шерра йоаржаь дlахьош йолча социалистически яхьо. Тха коллектив яхь лелаеш я Вурохlалхарча отделенеца. Хьалха тха отделени я.

Наьха балхапара бесам совбаккха, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара цар ерригa уйла тlаерзае гlерташ дукха ду партийни организаце. Вай мехка доазол дехьа хулаш долча, хайча бакъахьа долча событееx дуацаш нест-каста агитаторий хул отделене. Стратегически тlалатара герзашта доазув оттадара хьакъехьа КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева, США Президента Дж. Картера култаш а далеш тlаийца Договор атомни тlема кхерамзле кlаьлъара, вай мехка и хlаьта Америка вlашагlкхийттача Штаташка а бахача наха вахара хьал-торо тоаяра мел лоархlаме гlулакх да дийцар укх деношка тха отделене къахьегамхошта совхоза партийни организаце секретара Мислауров Увайса.

Иштта, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара ерригa шоай торонаш оарцагlъяьха цхьа барт. цхьоагlо йолаш къахьегаш я тха отделене коллектив.

Х. ПЛИЕВ,
«Назрановский» совхоза Плиевски отделене агроном.

Хьурмат де Іомабеш

Карарча шера белгалаьра цхьа дика гlуланх да Карабулакски химически реагентий завода коллективана карагlдолаш. Из да материальни ресурсех кхомбеш хьурмат деш пайда ийбара тlехьа лоаттабу къовсам чlоагlбар.

Уж дешаш къестадеча дикагlдола хьонхамаш доахаш ба заводера энергетикаш. Энергомеханически участка болхлоша цахаддаш эргадоахаш, тоаду энергетически оборудованеиа эксплуатаци слга, доатора - энергетически ресурсех пайда эцара эффективность лакхъелга.

Дlадаха шу чакхдоалаш хиннача заводской партийни собране мероприятеш оттаяьяр хьурмат деш пайда ийбара чотах энергоресурсаш кхое. 3 процентал кlезигагlа доацаш электроэнергин доагори зехьа доаделга кlелгде.

Энергоресурсаш кхояра организационно-технически мероприятеш чакхъяхара цхьайола итогаш е мегаргйолаш я хlанзле. Масала, фо дlоахдеш йола установка болх бе йолаяллийтай. Шийла фо дlоахдеча цу установкаца кходаьд 324 тонн условни доагор. Хlаьта хий дlоахдеча цхьа пайда ийцача Іанарах шоалагlа пайда ийбаро торо хилийтай кхойбара план 107 процент кхоачашъе.

Цул совгlа тоъал балхаш чакхдаьхад организационно-технически мероприятеш оттаеча хана юкъедихьа доацаш. Упаковочни отделенен кхыча цехашкен накаливани еш йола лампаш люминисцентыяарца хувцаро сердал лучара электроэнерги кхоль. Конденсат дlа-юха телаш йола установкаш оттаяро Іе хьаеш дола хий дикна кходайтад. Цул совгlа лакха давлени йолча газови топкашта меттед газовоздушни калориферaш оттаяра кердадараш юкъедоладара балхаш да деш. Из гlулакх чакхдаьлча 17,8 эзар сом кходе торо хургьа.

Даьчох кхоачам а баь Іе йиш йоацелга хеш дя. Цудухьа «Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабарех» бола КПСС ЦК соцам арабаьлча денз завода кулгалхошеи партийни организацеи дукхагlа теркам тlаухийт общественни доалахье лоралра хlара къахьегамхочун сакхетам лакхбеш. Иштта вlаштlехьбаьккхача балхо доикхя гlо цу парте а правительсвaи хьалхашка уеттаду декхараш кхоачашде. Хlаьта энергомеханически участка коллективо «Коммунистически къахьегама коллектив» яха сийдола цlе яьккхай. Хьинар ца кходеш, дерригa дешаш къестадеча дакъа лоацаш къахьегаш ба участка начальник А. Ковалев, механик К. Стычинский, электромонтераш В. Сиволапенко, П. Шестаков, иштта кхыбараш.

М. ВОРЦИЕВ,
Карабулакски химически реагентий завода партийни организаце секретарь.

ДОАГIАЧУЛ СОВГIА 22,3 ЭЗАР ТОНН

В. И. Ленин ваь 110 шу дизара дика къахьегама толамаш даьхад «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьтта доахараша. Цехашта, бригадашта къаьст-къаьстача мехкдаьттахошта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаь къахьегача цар укх бетта духхьала 27 дийнахьа 300 эзар тонн гаргга мехкдаьтта хьа а даьикка, обработка а яь мехкдаьтта чакхдоахарашка дlаденнад, цу даькъе планал совгlа - 1700 тонн а йолаш. Хlаьта карара шу доладелчахьа цу коллективо планал совгlа даьккха мехкдаьтта 22,3 эзар тонн да, шера планал совгlа 12500 тонн мехкдаьтта даккха мара декхараш тlа ца ийцача.

Мехкдаьтта доахараша хlанзале кхоачашъяьй ах шера план, хlаьта бутт чакхбалале цар кхы а 500 тонн мехкдаьтта даккха лерхl.

Духхьала пхе бетта планал совгlа маькалъяьккхача продукце 135 эзар сом пачхаьалкхенна пайда баьб.

Ерригача промыслашa, цехаша тlехккоачашъю шоай планаши тlаийца декхарешн, бакъда царна юкъе а белгалъяьнна я Крусинский Сергея, Шамардин Сергея, Ковалев Юре, Бабуков Георге кулгалду мехкдаьтта доаха бригадаш.

А. ТИЩЕНКО.

МОВХЬАШ КХУХЬА КЕМА ДІАХЕТТАД

ТАСС ХОАМ

1979 шера 30 июне московски хана 14 сахьата 18 минута яьлча «Прогресс-7» яха мовхьаш кхухьа автоматически транспортни кема дlахеттад «Салют-6» — «Союз-34» яхача орбитальни лехкаш йолча комплексагlа.

Мовхьаш кхухьача кема арбита тlе дlадихьад «Салют-6» яхача станце вlашагlтехача двигательни установкана лаьрхlа доагор, оборудовани, аппаратура, экипажа вахар Іалашдаран Іилман тохкамаш экспериментана ярах эза материалаш, хlаьта иштта почта а.

Телеметрически информаце дикнешеи экипажа докладашеи хьахьокхачох «Салют-6» яхача станце, «Союз-34» яхача кема, «Прогресс-7» яхача мовхьаш кхухьача кема бортовой системаш дерриг болх беш я.

Космонавтий Ляхов Владимирен Рюмин Валерен могашал дика я.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЬЯРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу: Социалистически Республика Лакхехьарча Совета итталагlа сесси 1979 шера 3 августе городе Москве гулйойла.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **М. ЯСНОВ.**

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Х. НЕШКОВ.**

Москва.
1979 шу 28 июнь.

ЕРРИГРОССИЙСКИ ХОРОВОЙ ОБЩЕСТВАНА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИИЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Къахьегамхошта эстетически кхетам лучa берната болх барах Ерригроссийски хоровой обществана лойла РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **М. ЯСНОВ.**

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Х. НЕШКОВ.**

Москва.
1979 шу. 29 июнь.

Мишта кхоачашду социалистически декхараш

АЬННА ДОШ ЧIОАГIА ХИННАД

Итталагlча пятилетка диъталагlча шера план хапал-хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тlаийцад «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Диъ шера план укх шера 10 декабре кхоачашъе, къахьегама оасарле лакхъяра чотах укх шера задане совгlа 12,5 эзар тонн мехкдаьтта даккха, пачхаьалкхен планал совгlа 163 эзар сома маькха продукци маьхала йикха. Хьа мел доаикхача мехкдаьттах 85 процент дар цхьоалагlча группагlа хилийта, къахьегама оасарло заданегlа лаьрхlачул 0,1 процент лакхъе дош деннад цар. Уж декхараш кхоачашдеча дикза дакъа а лоацаш мехкдаьттани газан йоахача управленерча новаторашеи рационализаторашеи лаьрхlад изобретенеши рационализаторски предложенеши производствана юкъейоалалрах шера 102 эзар сома, керда техникеи дикагlйола технологии производствана юкъехувларах пачхаьалкхенна цхьа миллиони 100 эзари сома пайда бе.

Гуш ма дарра, укх шера мехкдаьттахоша тlаийца социалистически декхараш доккхийи бехктонхамеи да. «Хlара балха денна — дикала Знакl» яхача девизагlа шерра социалистически яхь йоаржаьча цар уж толамца кхоачашде гlертарал совгlа тlехкхоачашдарa ерригa шоай торонаши кхоачамаши оарцагlдаьхад. Яхье яьннача цехий, участкий, бригадий коллективаша доахача къахьегама толамий хан-ханнахьа итогаш а еш, балха тlа нийслу кхоачамбоацараш дlадахара, хьалхалаттарий опыт шерра юкъехувлара мехкдаьттахой оарцагlбоах управлене кулгалхоша, общественни организацеша. Лаьттан ченашкара хьадоаккха мехкдаьтта совдалийтара дукха организационно-технически мероприятеш чакхйоах укхаза. Цар дика тlанхетийтад хьадоаккхаш дола мехкдаьтта, хlаиллехьа пачхаьалкхенна бlаьи эзараш сомаш пайда баьб.

Мехкдаьттахоша тlаийца социалистически декхараш толамца царга кхоачашдайтара тlехьа чlоагlа лоархlаме а пайдае а хиннад «Тlехьабусараш боацаш ба болх» яхача ростовчаний инициативагlа яржа социалистически яхь. Цу яхье хьинаре дакъа лоацаш ва 1690 болхло, 107 бригада, итт цех. Коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаеш я 41 бригада, кхо цех, массехк участок хlаьта коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи лелаеш ва цхьа эзар гаргга болхло. Уж ба хьинаре къа а хьегаш шоай новкъостаншта хьонхам телараш, шоаша нийсбалара уж оарцагlбоахараш. Иштташарех я Сольшинин Дмитрий Семенович керте латтача скважинашта лаьтта кlал ремонт еча, Гладков Николай керте латтача скважинашта капитальни ремонт еча бригадай коллективаш, кхыбараш.

Лакхе белгалдаьха балхаша организационно технически мероприятеш чакх а йоахаш, къахьегами социалистически яхьи кхетамца вlаштlехьъьнкхача «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша тlехкхоачашду шоаш тlаийца социалистически декхараш. Пятилетка диъ шера план графикал 27 ди-бийса хьалхаьнна кхоачашъеш хьайоагlа управлене коллектив. Ялх бетта план 26 июне кхоачаш а я, планагlа лаьрхlачул совгlа цо даьккхад 22300 тонн «Іаьржа дошув». Ах шера заданел совгlа маьхала яьккхей 140 эзар сом мах бола продукци. Мехкдаьтта чакхдоахача заводашка дlадохийтача дерригaта мехкдаьттах 90,5 процент дар цхьоалагlча группагlа дlалуш да. Из хул шера тlаийцача декхарех лаьрхlачул 5,5 процент дукхагlа.

Технико - экономически хьонхамаш тоа а деш, производства эффективность лакхъяра тlаийца социалистически декхараш а тlехкхоачашду мехкдаьттахоша. «Іаьржа дошув» даккхара технологи ерзалерах, производствени процессашта механизации автоматизации ярах къахьегама оасарле лакхъяра задани 0,9 процент тlехкхоачашъяьй. Укх шера кхояьй цхьа миллиони 763 эзари киловатт - сахьат электроэнерги. Из хул шера тlаийцача декхарех лаьрхlачул 763 эзар киловатт-сахьат дукхагlа.

Хьинаре творчески къахьегаш 111 болхло, инженерно-технически балхахо, гlуллакхера нах ба укхаза. Цар укх шера кийчъяьй 110 совгlа рационализаторски предложени. Царех производствана юкъейихьача 59 рационализаторски предложене шера пачхаьалкхенна беш бола пайда 52 эзар сома да. Из хул ах шера планагlа лаьрхlачул 12 эзари декхарех лаьрхlачул цхьа эзари сом дукхагlа. Творчески балха тlа къаьстта дика дакъа лоацаш ба ремонтно - прокатни цехера слесараш В. Р. Карпушин, В. Я. Тюлкин, механик О. Савицкий, ремонтни цеха начальник Р. В. Лембич, мехкдаьтта тlоаналшта низ тlалоаттабара йолча цеха начальник Ф. И. Щербаков, кхы дукхабараш.

«Хlара балха денна — дикала Знакl» яхача девизагlа управленерча промыслашта юкъе яржача социалистически яхье хадданза хьалха а латташ, укх шера дог гlоздоаха къахьегама толамаш доахаш я Демин Валентин Александрович керте латтача йиьлагlча районни инженерно - технологически служба коллектив. Цо ах шера план 101,1 процент кхоачаш я яь, планагlа лаьрхlачул совгlа даьккхад 16615 тонн мехкдаьтта. Пачхаьалкхен плани тlаийца социалистически декхараши тlехкхоачашдеш хиларца белгальяьннa я Сорокотягин Николай Иванович керте латтача цхьоалагlча РИТС-а коллектив а. Цо ах шера заданел совгlа даьккхад 3470 тонн мехкдаьтта.

Планал совгlа мехкдаьтта даккхара шера тlаийца хинна социалистически декхараш хlавалехьа тlехкхоачашдаьд цу иша коллективо.

В. КОСТОЕВ.

НАХА КХЕТАМ БАЛАРА БОЛХ ТОАБЕШ

ПРОПАГАНДАНЕИ АГИТАЦЕНЕИ—1ИЛМАН БОАРАМ

КПСС ГРОЗНЕНСКИ ГОРКОМА ПЛЕНУМЕРА

Укх деношка КПСС Грозненски горкома пленум хилар. Цига дийца керттера дош: «Идеологически, политико-кхетама болх д1ахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара городской партийни организацена хьалхашка латтача декхарех» яхаш дар.

Доклад йир парте горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова. Цул т1ехьаг1а пренеех къамельаш дир: **Ю. В. Мареченкова** — КПСС Ленински райкома шоллаг1ча секретара, **М. А. Мамаева** — СССР 50 шу дизара ц1ераг1ча химзавода слесара, **Б. И. Бреславске** — «Октябрьнефта» НГДУ оператора, **М. А. Кодзоева** — Нохч-Г1алг1ай университета проректора, **Н. А. Щербина** — «Грознефть» объединене партнома секретара, **Л. О. Дроздова** — НГ1АССР пачхаьалкхен кхерамзлен комитета председателя заместителя, **С. С. Батаева** — Заводской райисполкома председателя, **М. И. Яковлевас** — № 1 йолча профтехучилища мастера, **М. Д. Савранукаева** — Грозненски ТЭЦ-2 партнома секретара, **П. П. Белюга** — № 56 йолча юкъерча школа директора, кхычар.

Пленуме къамельаш даьчар цхьа санна дукхаза белгалдаьккхар, КПСС ЦК соцам т1а дег1аенача социализма хьалашка идеологически болх бара шерра программа хьаоттаяь йолга, д1ахо из ираг1абаьккха тобара наькъаш къоастадаь, долга, из лаккара 1илман боараме, вахарца, боахамен политически декхарашца айхха буззам болаш а т1аг1ертта а болга 1алашде дезилга.

Парте горкомо х1ара денгарча ший г1уланхашта ларде лувц XXV съезда решенеш хьежжа КПСС ЦК идеологически балха лоарх1амеча дешай хьакъехьа т1аяйдаь соцамаш, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхерча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева къамельаш, «З1амига лаьтта», «Юхадийдалар», «Целина», яхо цун книжкаш.

КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча Грозненски городской партийни организаце идейно-кхетам балара декхар комплексно чаккдоаккхилга из вахарца айхаг1а лувзилга 1алашдаьд. Укхала дешаш ва 102 эзар совг1а сага иттлаг1а пятилетка йолалуча хана хиннарел 20 процент дукхаг1а. Укх т1еххьарча кхаь шера экономически дешара школашкеи кружокашкен шоай идейни боарам лаккбаьб 170 эзар совг1а саго.

Пропагандистски, агитационно-массови болх беш городе ва 17 эзар совг1а пропагандист, лектор, докладчик, агитатор, политинформатор. Шоай болх т1а-т1а къахьегамхой тайп-тайпарча категорей хьаштаща айхаг1а буззаа, общественни вахаре хулача х1амай ниййса, классови хьисапе къоастам бе г1ерт уж.

Райкомаш, парткомаш, юкхьанцара партийни организацеш, парттрупташ наха коммунистически кхетам балар г1улакх дикаг1а, к1оаргаг1а уттаде баьнаб. 1 июнь хьат1аотташ 263 саг пятилетка кхоачашъяь ваьлар, х1аьта графикал шин-кхаь бетта хьалха ваьнна къахьегаш ва 8752 болхло.

Производства боарам лхе шера планал т1ех лаккбеш хьайоаг1а города дукхаг1а йола предприятеш, промышленни продукцех кхоалаг1а дола дакъа дикала лаккхерча категорех арахецаш да.

Итт эзар совг1а волча грозненцо хьаллаьцар В. И. Ленина 110 шу дизара спйна социалистически яхь йоаржае, аьнна «Красный молот», «Электроприбор» заводашта, локомотивни депо хьалхалаттача болхлоша д1аболабаь болам.

Социалистически яхь ц1ераг1а йоаржаяра, вахаро хьалхашка уттаду дешаш доаг1ача тайпара къестадара партийни организацеш наха хетараш дикаг1а теркалде, социалистически тохкамех дукхаг1а пайда ийбе яьнай.

Балха стили методаш эргахьа тоаяра, экономически социальни декхараш идеологически 1алашдара даьхье дика х1амаш нераг1даьнкад СССР 50 шу дизара ц1ераг1ча химически, «Красный молот», Ленина ц1ераг1ча меккдаьтта чакхдоахача, «Промавтоматика» заводий, «Грознефть», «Оргтехника» объединеней, ГрозНИИ, «СевкавНИПИнефть» партийни комитеташта (парткомий секретараш н.н. Савин, Пучков, Михин, Безлихотнов, Щербина, Бритиков, Радченко, Кучеренко). Цу коллективай хьалхенца дукха почнинаш яьржай вай республике.

СССР 50 шу дизара ц1ераг1ча химзаводе комплексни хьисапе пайда ийбу нахана кхетама болх бара йолча укх тайпарча формех: къахьегама ц1ейх, кагирхой болхлой мут1арашка д1аэцарах, хьалхалаттараш белгалбахарах, наставничествах. Из ше деча хана коллективо ког гоптилга ю ветераний советах, кадрай общественни отделах, новкъостий судах, политинформаторий хьинар айду, политически, экономически дешара, коммунистически къахьегама школай дешар эрсадоахаш тоаду. Х1аьта из деррига т1адераяь да коллективе дика нравственни хьалаш хьадара. бухсоццача кхоачаш хьахулаш дар доккхаг1а хилийтара. Цудухьа, ца ховш ниййсденна х1ама дац «Х1ара балха денна — дикала Знак» яха болам укхала хьахилар а х1аьта «Т1ехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний почин юкъейоаяра аьаш йола лард хилар а. В1аштта итт шера планови заданеш у1ехкхоачашъеш, х1аьта республике шоай отрасле а хьалхалаттачарна юкъе йолаш хьайоаг1а из коллектив.

Ишта, шоашта нараг1даьннарех дийца ца 1еш д1ахо йодача хана болх кхы а тоабара де дезарех, хьалхашка уттача халонех дийцар укхаза цу завода хьалхалаттача слесаро М. А. Мамаева.

Партийни организацей болх тоабара дукхаг1а терко е лыпай парте Старопромысловски Октябрьски райкомаш. Цар хадланза т1ахьожам лоаттабу боахама кулгалхой г1улакхашта, т1аг1ертта къовсам лоаттабу производства резерваш хьагучахера, хьалхалатта опыт йоаржаяра, производства керттерча участкашка партийни влини ч1оаг1ъяра. Цудухьа дикаг1а да цар коллективай балха г1улакхаш а.

Докладчика а къамельаш даьча кхьмар а ч1оаг1а терлам т1аозаш дийцар идеологически балха т1а дола ц1енхашттача кхоачамбоацарех. Боахама, политически декхараш кхоачашдеча дакъа толамаш белгалдоахаш санна шоай балха т1а дола дикза дисараш, г1алаташ хьагойтар нов. Ю. В. Мареченкова — КПСС Ленински райкома шоллаг1ча секретара. Цо белгалдаьккхар, цхьайола предприятеш дукхача хана т1ехьъюсаш хилар. Районе ю латт чубахача наха ц1енош, культурно-бытовой объекташ, къаьстта, деша аха ха йоацача берий учреждениеш хьесте. Дукха формализм а социалистически яхь в1аш т1ехьйоаккхача. Цхьайолча организацешка националистически, шовинистически г1улакхаш гучадулаш, буржуазни идеологеца классова сакхетам мелбаь моттигаш хиннай. Цу дерригне тхотара д1адех идеологически болх кердача боарем т1а боаккхаш тоабелга, аьлар цо.

Къамельаш даьчар, хьадийхар интернациональни, атеистически болх къахьегами коллективашка — бе ца 1еш нах бахача а шерра боаржабелга, советски обрядаш т1аг1ертта вахара юкъекхуввза езилга, из деча хана социалистически тохкамех пайда ийбе безилга.

Пленуме хала а кхеташ белгалдоахар, города, цхьайолча предприятешка доацар да алийтар духьа пачхьалкхен органаш 1ехае г1ерташ, приписканаш еш, къоазаш деш хиннилга.

Тохкам бича цу тайпара кхоачамбоацараш долга хайнад «Консервплодоовощ» объединене ПМК, «Чечингстройматериалы» объединене, «Чечингстройтранс» ПАТО, «Чечингснабсбыт» объединене. КПСС ЦК соцам т1а ц1аьххаза а хьалха даьккхад цу тайпарча г1улакхашца т1аг1ертта къовсам лоаттабе безилга, цу даькъе кулгалдеча кадрай бехктоккам лаккбе безилга.

Моллаг1ча коллектива аьттув балар керттерча дакъе цига латтача моральни хьелех, ма дарра аьтта, коллективистски уйлаш йолаш, в1аши г1о дара т1ера болаш, наьха хьашташ, цар д1адехараш доаг1ача тайпара терладеш хиларах тейпа да, аьлар «Октябрьнефта» НГДУ оператора Б. И. Бреславис.

Парткома, цехови партийни организацешка коллективашта нравственни кхетам тучча доккхий кхоачамбоацараш да, аьлар «Грознефть» объединене парткома секретара Н. А. Щербина. Цу даькье тхона дукха за йоацаш хиннача парте горкома йоаг1аш йола критика йир. Анализ бича гучадаьннад кхаь шера дисциплина телхаяраш хьийцача царех 55 процент бараш прогулыщикаш бола мелла болаш хьухараш хилар. Х1аьта уж шйрча г1улакхеш к1ежж ца даларал совг1а тамповажни конторе, «Старогрознефть» НГДУ, ремонтно-г1ишлоеча управлене кхьметтел совдувлаш а да. Ишта, 1078 шера дисциплина телхальча 923 сагах новкъостий судий заседанешка бийцараш 19,4 процент мара бац.

Ораторо цу хьакъехьа хьокхам эпа мегарг1йола коллективаш а йийцар.

Пленумо д1адийхар парте райкомашкара, парткомашкара, юкхьанцарча партийна организацешкара социализма тарлургдоацача ийрчача г1улакхашца: моллаг1ча тайпара а б1аьхий хила г1ертарашца, кхаьш ийдерашца, ювзаш е везаш хиларца, в1аши га даьхарца, протекционизмаца, боахаме доал ца дарца, х1амай хьурмат ца дарца бюрократизмаца, критика юхатоха г1ертарца, дисциплинен общественни порядоки телхаярца хадданзеи машар боацаш къовсам лоаттабелга, харцбаьннараш парторганизаце, коллективе бийца ца 1еш кепайоалои т1а, радиои, телевиденеи г1олла критика ярга д1аяхоачабелга.

Цунца цхьана докладчика а пренешка къамельаш даьчар а дуккхаза белгалдаьккхар правовой пропаганда ч1оаг1ъе езилга, харцахьарча наьъ т1а баьнараш хьехарца юхатохаш сашла закона низах а шерра пайда эца безилга.

— Районни исполнительни комитет мел эша кхоачамаш долаш и бахача наха юкъе лакха эффективность йолаш кхетама болх бара, — аьлар Заводской райисполкома председатела С. С. Батаева. Цу г1улакха юкъеэзай 27 уличин а домовой а комитет, шоашта юкъе 286 саг а волаш, 127 халкъа дружина, 208 новкъостий суд, 30 квартальни 141 депутати. Укх деношка керда х1ама юкъедоаладаьд оаха — пенсионерашна в1ашаг1кхетараш чакхдоахилга, уж тхоай балха шераг1а юкъеозилга.

Исполкома х1ана г1оьчий болаш ба 900 активист. Бакъда, тха балха т1а долаш дола дукха кхоачамбоацараш д1адахара эгтара хьалха къьасткъьастача нахаца бу болх дииза тоабинза баргбац.

Пленуме т1аийцача соцам т1а, ч1оаг1аьча мероприятей комплексни плана т1а д1аэдир идеологически болх комплексно лелабелга. 1алашде йиш йоацилга цунна планировани с1га эргадаьнкха тоа ца дойя, наха хетараш, цар хьашташ к1оаргаг1а 1она ца дойя, цу даькье хьем ца беш сиха доаг1ар деш на хуле.

Пленума балха юкъе дийза лоацаш бир парте обкома отделий заведующеш: **А. И. Тагиров, Р. Н. Тимошенко, Л. Д. Алиезова**.

С. МАИСИГОВ.

ДЕРРИГНЕ ЛАРДЕ—ИДЕЙНИ САКХЕТАМ

ПАРТЕ МАГ1АЛБИКА ГОРКОМА ПЛЕНУМЕРА

Укх деношка хиннача КПСС Маг1албика горкома арг1анарча пленуме дийцар. «Идеологически, политико-кхетама болх д1ахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара хьакъехьара городской партийни организаце декхараш. Цох лаьца доклад йир КПСС горкома хьалхарча секретара **П. Г. Кащеева**.

Докладчика а пленуме къамаьл даьча коммунисташа а белгалдаьккхар, КПСС ЦК соцам т1а вай парте XXV съезда решенешка хьежжа дег1аенача социализма хьалашка къахьегамхошта коммунистически кхетам балара декхараши уж толамца кхоачашдара наькъаши творчески к1оаргга даьшхалга. Х1ара партийни организаце чакх боаккхача берригача идеологически балха программа я КПСС ЦК соцам.

Укх т1еххьарча шерашка идейно-политически болх тоабара районерча партийни организацешка дукккадар даьдале а, КПСС ЦК соцам т1а белгал мел даьха кхоачамбоацараш партийни, советски, боахама организацей балха т1а долаш-долгах мук1аьал дир пленуме.

Ч1оаг1а дог г1оздоаккхаш дина г1улакх да тахан районерча берригача къахьегамхоех 80 процент политически а экономически а системе дешаш хилар. Цхьабакъда, тахан кхоачам бац алкха дешаш хилар, тахан керттера лоарх1аме ба цу дешарах хьоале пайда. Х1ара коммунист, х1ара къахьегамхо хила веза марксизма-ленинизма революционни 1илма лардаш йовзаш, х1ара дийнахьарча балха царех пайда эца ховш. Ишта да КПСС ЦК шиб кердача соцам т1а партийни организацешта, берригача советски наха хьалхашка оттадаь декхар. Из керттера декхар белгал а доаххаш докладчика, пленуме къамаьл даьча горбыткомбината парторганизаце секретаро Р. М. Долоевас, кхыбараша дийцар политически а экономически а дешара системерча ц1енхашттарча кхоачамбоацарех, уж д1адахара де дезарех.

Сага идейни сакхетам лакха хилара керттерча оаг1онех цаI я коммунистически къахьегилга. Тахан х1ера къахьегамхочун, х1ара коллектива идейни ч1оаг1ала д1оаг1а ларх1а деза КПСС XXV съезда решенеш вахаре чакх а йоахаш балха эффективности дикали лаккхьара т1ехьа хьинаре къовсам йоаттабелга.

Пленумо белгал ма даккхара, из г1улакх ч1оаг1а леладара леладу района боахамашка. Масала, районе меттала, республике а х1ара шера балха дика хьоьхамаш доах «Малгобекский» совхозе жа леладеча. Социалистически Къахьегама Турпал Бахмадов Мады керте волча жа 1уй бригадо. Дик шерен ах шерен кхоачашдаьд цо 1оахарий кхедарех жа лартареи иттлаг1ча пятилетка декхараш. Юкъера лаьрх1ача х1ара шера 100 жийна т1ехьа цо кхебаьб 133 1ахари, х1ара устаг1ана т1ера 7,5 килограмм искале тхаи лергвд. Хьалхалаттаьа жа леладерий опыт йоаржаяра йоаг1аш йола йоахо яц районе кулгалдеча организацешка. Кхы а деладе йиш яр пу тайпара масалаш. Дукха ц1енхашттара кхоачамбоацараш да къахьегамхошта юкъе социалистически яхь в1аш т1ехьйоаккхача, коммунистически къахьегама т1ехьарча болаше.

Идейно-политически балла къаьстта йоахко о езаш г1улакх да нагирхой общественна пайданеча къахьегама кийчбелга. Цу хьакъехьарча ц1енхашттарча кхоачамбоацарех дийцар пленуме горонезаведующе А. Д. Алироева.

Х1анзара в1амига саг хила веза юкъера дешар дийна воалавехьа, ший дего кьоабелъеш йола цхьа балха говзал карьерзаьъ. Из лоарх1аме декхар вехха цхьан школай низаца кхоачашду хургдолаш а дац. Укхаза педколлективашта новкъостал эш городерча промышленни предприятешкара, районерча совхозашкара. Дешархошка балха говзалаш кераерзаяйтилга 1алашдара йоахко из ирал совг1а, школашка дешара кабинеташ кийтъеча а к1езига новкъостал ду безови предприятеш. Итт совхоз а районе комсаш лелаеш. Ханнахьа кхашкара балхаш чанхдаха нах тоъаш яхаш масса а хана леткъаш ба совхозий кулгалхой. Х1аьта цхьанни а боахаме в1аш т1ехьъльаккхаш аькхи мукъа болча хана дешархошта салаlа а болх бе а йиш хургйоаза моттиг.

Ц1енчаштта дийцар пленуме д1аьхача замах юкедисала зуламеча г1улакхашца. омалашца лоаттабу къовсам ч1оаг1бе безилга.

Общественна ч1оаг1а эшнс х1ама да цхьаннахьа балха а боацаш нах лелилга — аьлар городерча «Ленина байракх» газета редактора З. Г. Цечоева. — Вай юрташка дукха б1аьш нах ба цхьаннахьа балха а боацаш айла юкъе леланг Царна дика хоа совхозашка болх бе нах эшилга. Х1аьта а балха баха раьза бац уж. Вахаре иттаг1доле наькъаш леха нах ба уж. Малаг1ча руэкъах уж бех хьажа а общественна пайданеча балха уж юкъеоза а декхар да юрташкарча халкъа депутатий Советий исполкомий, районерiв административни органий.

Ишта цо белгалдаьккхар къахьегамхошта идейно-политически кхетам луча балха районерча культура учреждениеша доаг1ача тайпара дакъа ца лоацилга.

Районе 40 докладчик, 500 агитатор, 300 политинформатор ва. Из боикха низ ба лертт1а цар болх в1аштIехьбаьнкхача. Бакъда, таханалца дукха гуш бац цар болх. Къаьстта эсала латт районе г1алг1ай, нохчий меттала кхетама болх лелабелга. Ишта эсала леладу къаьст-къаьстача нахаца болх белга а. Цу кхоачамбоацарех дийцар пленуме къамаьлаш даьча «Малгобекнефть» НГДУ оператора В. М. Чаплыгинас, ишта кхыбараша. Пленуме ц1ераш а йоахаш бийцар вайнаьха меттала наха юкъе атеистически болх д1абахьа ца лоарх1абеш бола г1алг1ахи нохчехи бола кулгалду болхлой.

Идейно-политически балхацара тайп-тайпара кхоачамбоацараш гучадоахаш, уж д1адахара наьнъаш белгалдоахаш ишта Пленуме къамаьлаш дир УВР бурув деттачо В. А. Абозина, Г1. Ахриева ц1ераг1ча совхоза директора С. А. Бухадиева, Вознесенскерча газ чакхйоахача завода лаборантка Л. В. Подгурскаяс, «Луч» совхоза партбюро секретара А. Б. Томова, кхыбараша.

Къаьстта ч1оаг1а терко т1айохийтаи дийцар пленуме идеологически болх организационни а боахама кулгалдара а балхаца айхха буззам болаш лелабара планови дисциплина ч1оаг1ъера хьакъехьа. Белгалдаьккхар цхьайола предприятеш совхозаш шерагара шерага шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачаш ца деш, пачхьалкхена зе деш болх беш хилар. Цар болх тоабара дешаш КПСС горкоме а къахьегамхой депутатий горсовета исполкоме а цкъа санна дукхаза дийцилга, цу хьакъехьа т1айийца соцамаш кхоачаш ца деш дисалга. Лаьрх1ар кхоачашдара т1еххьара т1ахьожам ч1оаг1бе безилга да из.

Пленуме балха даьнъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома секретара **М. О. Бузуртанова**.

А. БАСИЕВ.

Советски энергетика истори хьадоладеннад Советий VIII Еррингроссийски съезде В. И. Ленина доклада т1а Коммунистически парте шоллаг1ча программа ГОЭРЛО план хьакхайкальча дийнехьа дена. Цу хана деш д1адакача шерашка Советски Союз дувен т1а эгтара низ болашаг1а йолча электростанцей мокк хинна д1аэттяй. Дени буси СССР-е хьаю йиъ миллиард киловатт-сахьат электроэнерги. Мехка энергетически низ х1ера шера дег1абоаг1а. Хьалъеш латт керда атомни электростанцеш, Ангара, Енисей, Амур, яхача доккхача хиш т1а хьалъеш латт энергогиганташ, къаьнара ГЭС-аши ГРЭС-аши эргайоахаш тоаю.

С. М. Кирова ц1ераг1а «Электросила» яха Ленинградски производственни объединени советски энергомашиностроени д1айолалуча хана в1ашаг1ъелла я. Укхаза ярхецаш хиннай ГОЭРЛО эгтара хьалхарча Днепрогэса, Волховски ГЭС-а эша машинаш, укхаза хьаю х1анз мехка йоккхаг1ъярех йолча электростанцешта йола шоаш санна кхы йоаца агрегаташ, царна юкъе Саяно-Шушенски ГЭС, Южноукраински, Нововоронежски АЭС, Костромски ГРЭС, кхычараш а йолаш.

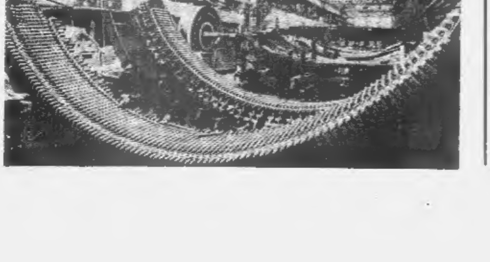

Сурта т1а: Саяно-Шушенски ГЭС-а арг1анарча машина лаьрх1ача вспомогательни генератора статор в1ашаг1йоллача.

М. БЛОХИНА сурт
ТАСС фотохроника.

НУРЕКСКИ ГЭС: Т1ЕХХЬАРА ЭТАП

Таджикски ССР. Нурекски ГЭС-а плотина хьалъяь йоалаш латт. 54 миллион кубометр лаьттен жаг1ен чубоессабергба цига. Х1ана чубоессабаь баьнинаб 50 миллион совг1а кубометр. Цунна цхьана монтаж яь йоалаш латт 300 эзар киловатт мощность йолча т1еххьарча, станце ийслаг1ча агрегата.

ГЭС-а берх1 турбина х1анзлехьа б1аьш миллионаш киловатт сахьат электроэнерги хьаяьй.

Гидростроителаша дош деннад 2 миллионе 700 эзара киловатт мощность йола Нурекски ГЭС хахал цхьа шу хьалха — Сийлахь-боккхача Октября 62 шу дизарга хьалъяккха дьнне.

Суртеш т1а: 1) Нурекски боккхача иаждний автобаза хьалха латта водителаш (аьрдехьара аьттехьа) — № 1 йолча автоколонне начальник Н. В. Лукин, шофераш Ф. П. Радкин, В. Г. Харьков, К. Х. Худжалиев.

2). Хьалъеш латта Нурекски ГЭС.

А. Овчинниковен А. Бондубовн сурташ.

ТАСС фотохроника.

Нохч-Г1алг1ай АССР халкъа т1ахьожама комитете

КХОАЧАМБОАЦАРАШ Д1АДОАХАРГДА

Укх шера 25 май чакхбоаллаш «Чечингскотопром» объединенеса чуйоаг1ача специализировании совхозаща дулх даккхар, из пачхьалкхенга дохкар алсамдаккхара, ишта, хьайбаш кхебара, уж 1аьхара ца дитара йола КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума указанеш кхоачашъярах дувлийтача доккхийча кхоачамбоацарех соцам т1аийцар Нохч-Г1алг1ай АССР халкъа т1ахьожама комитето. Планана лоарх1ам бича 92 процент хулаш 8968 тонн мара дозал т1аьххийттадиц пятилетка 3 шера дерригача цар кхоабача доахана. Вешта аьлча, цу белгальаьннахача хана 1000 тонн дулх пачхьалкхена д1ачу ца луш т1адисад объединене боахамашта. Х1аьта соахка а дулх даккхара — 92,9, д1ачудалара — 97,4 процент мара план кхоачашъяьяц цар. Доахан чуоттадаь кхоабилга геттара вочна хьале да «Алханчуртский», «Гвардейский», «Красноармейский» совхозашка. Соахка планаг1а юкъера лаьрх1ача дени буси 470 480 грамм дозал доккхийча доаханна т1аккхета дезача метте, 127—201 грамм мара т1аккхийттадаш цу боахамашка.

Ишта лоха да хьаккарчашта т1аккхета дозал а. Планаг1а 290—450 грамм хила дезача метте, 114—274 грамм мара хиланазар из д1адахача шера. Лоаман даьг1енех пертт1а пайда эцац «Чечингскотопром» объединене совхозашо. Масала, лоамашка доажадеча доккхийча доаханна планаг1а 500 грамм кхета езача 350 грамм мара т1аккхетаназар «Гвардейский» совхозе.

Дозал лоха долаш д1ачутел доккхий доахан жаи. Дулх дукхаг1а даккхара, хьайбаш дебадара ч1оаг1а новкъадувл уж г1улакхаш. Д1адахача шера 31,3 эзар бежан кхаьба чуоттаде дезача 21,4 эзар мара оттадаьзар. Юкъера лаьрх1ача т1ара доккха бежан кхаьба даьлча, планаг1а 350 килограмм хила дезача метте, деррига объединене боахамаш чулоацаш аьлча, 327 килограмм йолаш мара хиланзар. Дерригнех а 28 процент мара д1ачуденнадац лаккхарча зорсталах дола доахан. Лоаллахарча автономни республикашта, областашта, кралша деннарел шозза совг1а к1езиг1а хул уж. Цунца цхьана юкъера дорстала лохен г1ийлен дола доаккхий доахан — 10,3, жа — 34,4 процент д1ачудейнад пачхьалкхена. Ишта боахамий чурча хьалташта дулх д1аухийтилга а лохдаьдац объединене кулгалхоша.

Йоккхача лимитаг1а чурча г1улаккашта дукха дулх д1аухийт объединене боахамаша. Къаьстта из дукха д1аухийташ я «Гвардейский», «Загорский», «Сунженский» совхозаш. Лимитаг1а 45 тонн мара йоацача, 51 тонн дулх чурча г1улаккашта д1адахийтад «Сунженский» совхозо.

Совхозашка эсала латт социалистически вулкъана доал дера болх. Ветеринарно-профилактически болх ледара хиларах деннад 326 доахан доахан, 2890 хьакха, 295 устаг1а. Геттара дукха хьайбаш дош къаьстад «Гвардейский», «Загорский», «Шалинский», «Красноармейский» совхозашка. Хьайбаш доврах, къаденнараши телхараши юкъера д1акъоастадарах, хьакханза ца доваш урс хьакхарех 49 эзар сом зе хиннад «Красноармейский» совхоза, х1аьта совхозашта «Гвардейский» — 15,9 «Загорский» — 18,1 эзар сом. Совхозаш «Калаусский» — 27,9, «Красноармейский» — 54,7 эзар сом дебиторски декхар т1алатташ я.

Къахьегами руаьъен дукха д1адода объединене боахамашка хьайбашта т1аккхийтача доалга. Планаг1а 26,6 сага-сахьат, 145 соми 55 кепиги цхьа центнер доккхийча доаханна т1аккхетача доалга д1адаха дезача метте, 28,5 сага-сахьати 187,83 соми д1адохийт объединене боахамашка. Цунах 53 процент д1адода духхьал доакъарашка. Доккхийча доаханга — 15,3, хьакхарчашна — 10,3 центнер доакъар д1аухийт планаг1а 9, 5, 6, 8 центнер д1аяхийта езача метте юкъера лаьрх1ача объединене дерригача боахамашка. Геттара дукха доакъара единицаш доккхийча доаханга д1аахийтай «Алханчуртский», «Гвардейский», «Кулаpинский» совхозаша.

Шортта кхоачам хиллал дина доакъар 1алашдара кхоачо еш дац доахан чуоттадаь кхоаба боахамаш. Соахкеи цул хьалхарчеи шерашка хила делачунца лоарх1ам бича 65 процент йоли 50 процент силосн мара 1алашъяьннар. Еррига объединени чулоацаш аьлча, кхоачам хиллал 1алашдаьдар доакъараш. Х1аьта хила доаг1ача бесса дика а дацар уж. Республикански агрохимлабораторе даннеех 38-нгара 100 процентага кхоачаш классни йоацаш кийчъяьй йол. Цу даькъе 100 — «Сунженский», 55 — «Загорский», 42 — «Гвардейский» совхозашка. Ишта витаминни баьца хьоар совхозашка «Загорский» — 85, «Калаусский» — 100 процент классни доацаш хилар тохкам беш. Доакъараш цхьаккха кечам ца беш долчча бесса д1адехи, хьайбаш зоогигиенически хьалаша д1адехараш кхоачаш ца деш леладу дукхаг1долча боахамашка.

Объединеви 256,3 эзар сом зе хулаш чаикхдаьлар д1адаха шу. Х1аьта совхозаша «Алханчуртский» — 1470,5, «Калаусский» — 545,8 эзар сом зе даьд.

Плановии договорни дисциплина телхаяр бахьан долаш производстваца ювзаенна йоаца расходаш ю объединене боахамаша. Соахкеи укх шера хьалхарча кварталеи Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Советерча Госарбитражо искаг1а 132 эзар сом, ишта госпошлинаи г1одаи лаьрх1а 7,3 эзар сом хьадаьккхад цун боахамашкара. Х1аьта саг бехктоккаме а ваьац из г1улакх бахьан доваш.

Доахан чуоттадаь кхабера йолча боахамашта юкъерча кооперацe дешаш в1аш т1ехьаьхадац «Чечингско[...]» объединене. Тохкам [...] на доаханна контра[...] говораш доацаш [...] ский», «Сунженский» [...] заш. Доахан д1а[...] пункташта талма[...] веш ю объединен[...] жам лоаттабад д[...] юха эцаш, хьажац [...] заготовках хьахин[...] фуд. Хьачуийдеча пункт[...] хьалаш хиларах [...] дош моттигаш ни[...] баш. Бахача нахаг[...] ча доахах ахча д1а[...] ложенеш телхаяр[...] ка г1олла д1а а ца т[...] отчетни болча нахаг[...] д1ател ахча. Из [...] лаш й1аьххача хан[...] товителашка ху[...] нхаг1йолча доахан д1а[...] ча пунктий 3[...] болх беш ба н[...] бола е хьалха[...] телхадаь бола [...] Белгатоевски д[...] деча пункте [...] болх беш хиннав [...] гуд яь хиона Д. Д. Даша. Ревизи еча хана 28 докхь бежан, 3 говр тоъаш хилазар цун.

«Чечингскотопром» объединене кулгалхоша доаг1ар хьа на дехарах, шоай нарарча совхозий балха т1ахьожам ца лоаттабарах хьахинад уж белгалдаьхи кхоачамбоацараш.

Нохч-Г1алг1ай АССР халкъа т1ахьожама комитето уж кхоачамбоацараш д1а а доахаш иттлаг1ча пятилетка заданех дулх даккхара, пачхьалкхенга дохкара, цун дикал лаккхьяра, д1адодар лохдара мел эшар де, ишта цу г1улакхах даьчох, хьахиннарех комитетага хоам бе декхаринла даьв «Чечингскотопром» производственни объединене начальник У. Г. Осмаев. Цул совг1а дулх даккхара, из пачхьалкхенша д1ачудалара планаш кхоачашъяра де дезар ца дарах, доахан дойтарах, боахама чурча, ишта кхыча г1улакхашта оттаьча лимитал совг1а дулх д1аахийтарах, тохкам беш дисциплина йоацаш комитета заседане т1ааийхачо хана г1оже хиларах выговор а еннй ков. Османа.

Дулха доаз т1аккхетара план кхоачаш ца ярах, доакъараш дукхаг1а д1аахийтарах, дукха доахани хьакхарчи дойтарах выговор енний, ишта из к1еанг-дукха юхаметтаоттадара лаьрх1а бетта доаг1ача алапе боараме ахча к1елхьожадаьд «Гвардейский» совхоза директор волча С.-М. Х. Рецидовгара.

Шоашта нарарча совхозий финансово-боахама г1улакхашта т1ахьожам лоаттабелга тоадергхиларах комитето баьча тохкама материалашка хьежа а хьежа гучадаьна кхоачамбоацараш д1адахара де дезар дергхиларах «Чечингскотопрома» объединене начальника нов. Османа деяна дош теркаме йийцар Нохч-Г1алг1ай АССР халкъа т1ахьожама комитета заседане.

ВАХАРА ХЬИСАП—СОВЕТСКИ

СССР Конституце тIа белгалдаьккхад: «Обществана болча пайдана къахьегарон цунах хьахуларашех белгалдоах обществера сага гIулакхаш». Къахьегача сага жан мехка иштта сий а боагIа мах а бу. Юкъарча вахаре, обществана болча пайдана къахьегарга хьежжа лоархI вай мехка саг.

Иштта, къахьегамо сие даьккха, колхозий кулгалхоша, юртахоша лоархIаш бола нах дукха ба тха районе. Царех цаI я Кирова цIерагIча колхоза Х. Тесаева кулгалдеча тхьамка леладеча звенов доаньошхо Долдаева Iашат. Дукха ха я Iашат сона йовза. Тхьа шоллагIа шу да цо цу боахаме хьинаре болх бу.

— Къахьегама лакха йолаш, шийгара мукъал бIарга ца йойташ, хьинаре къахьегаш я Iашат, — йоах звеньевас. — Iашата тхьамка леладу участок цIаккха а хиннац ах гектарал зIамагIа. ХIаьта масалеяна я хоаш ма дий из мел дукха къаьхьега дезаш культура я.

Бакъда, мел хала даре а, Долдаева дика лоархIаю ший балхах. Масала, иттлагIча пятилетие хьалхарча шера ший звено, колхозе эгтара дикагIа къахьегаш волча итт сага юкъе яр Iашат. Ший участкера цо чуйийцар 1250 килограмм тхьамка. План шозза кхоачаьяь Iензар из.

— Тха боахам тхьамка леладе болабелла дениз ший дехкараш шозза, кхоза дукхагIа кхоачашдеш хьайоагIа Iашат, — яхаш дуьйц колхоза кулгалхоша.

— ТIахьежача гIийла, низ боацаш из хете а, боах ца беш Iе сатем боацаш, надай, хьинаре я Долдаева. Ше хьалаьца гIулакх дизза чаккхдаккхалце тIера йоалаш оемал яц цун. Хьинар долча болхлочо иеслагIча пятилетиа дехкараш кхаь шера кхоачашдир. Пхе шера планагIа 20 центнер тхьамка доахк дезаш хиннача цо 40 центнер дехкар, цунах дукхагIдар лакхерча сортах а долаш. Шишера хьахиннабац цун из толам. Цхьадолча шерашка Iалама хьалаш гетгара аьттув боацаш хиннадале а, тIехьашка ца йоалаш, дукха низ, хьинар дIаденна дахха хьоахамаш да уж. Тхьамка леладеш шийна хIара шера гучадувла кердадер, пайда луш дар шерра балха юкъе а кхухьаш дина хьоахамаш гойташ къахьегаш цо иттлагIча пятилетие а.

Шерра яьрхай колхозе парте XXV-ча съезда решенеш кхоачашьяр дукха леладаю социалистически яхь. Цу яхье хаддакза дьалха латташ, толамаш доадаш хьайоагIа Iашат. 1976 шера план 228 процент кхоачашйир цо.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача денна накъабоалзаш лакха социалистически дехкараш тIаийцадар Тесаевас кулгалдеча звенос. ХIаьта лаьрхIар кхьметтел тIехкхоачаш а дир. 24 гектар долча кхай тIара план 228 центнер йолаш, звенос пачхалкхенга дехкар 340 центнер тхьамка, цунах 250 центнер лакхерча сортах а долаш. Иштта дика хьоакхамаш гойтача коллективе къаьстта белгальяьнна яр Iашат. 0,80 гектар долча кхай тIара цо пачхахьалкхений дIачуделар 12 центнер гарга тхьамка. ХIаьта план 7 центнер шера яьар.

Тхьамка леладераштa къаьстта хала шу дар дIадахар. Маст-маста догIаш а делхаш, дукхагIйолча хана кхаьла а йолаш лаьттар бIаьсти а ахка а. ХIаьта тхьамка мелх безаш культура ма йий. Йоачаша толхайора тхьамкий лорд. Хьинаре болх бе безаш хилар колхозхой цу шера шоаш тIаийца дехкараш кхоачашдаре. ХIаьта а районерча дукхаха къахьегамхошта карагIдаланзар социалистически дехкараш кхоачашде. Бакъда, халонех бIу ца къошабеш къахьийтача Долдаева Iашата толамца кхоачашдер ше денна доа. 0,50 гектар йолча участка тIара цо гулйир 8 центнер гарга тхьамкий лордаш. Цунца цхьана кхоачашйир пачхахьалкхенга тхьамка доккхара иттлагIча пятилетиа план а. Иштта, пхе шера план 30 центнер йолаш, 32 центнер тхьамка дехкар цо совнха пачхахьалкхенга.

— Из дар СССР керда Конституци тIайийца шу дузача денна аз кийчдаь совгIат, — йоах Долдаевас. — Укх тIеххьарча шин шера цхьаьйттлагIча пятилетка план кхоачашъе хьожаргья со. Вай парти правительства деррига хьалаш вIаштIехьдаьхад сага хьаьнала къахьега, вахa, дезал хьалкхебе. Иштта долча хьалашка, низ ца кхобеш къахьега дог доагIа. Хоастам ба партена таханара ираз вайна деннача, — аьнна тIатох Iашата хьалха ше аьнначоа.

Iа. Долдаева дика кхет парте ЦК июльски а ноябрьски а (1978 ш.) Пленумий соцамаша юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаьча дехкарех. Цунах тешаву цо доахача хьокхамаша.

Политдешара итогаш занятеш йолаш хилар со цу колхозе. Боахама экономика айяра беррига къахьегамхошна де дезачох лаьца къамаьл дар цига хиннар. Къамаьл дир цига Iашата а. Къайладахьанзар цо колхозера кхоачамбоацараш а, белгалдаьхар уж дIадахара де дезараш а. Лоацца аьлча, вайна болча советски сага оамалаш я цун яраш.

Варт болаш, къахьегама тIера дезал ба Долдаевгlар бараш. Нанал долаш, вах безаш. Дай-мехка тIера лах бер де Iашата кхедеш. Советски Эскара мутIараштара цIаьенначул тIехьагIа балха арааьнна, хьаьнала къахьегаш ва цун воккхагIа воIа воI. Воаш шоае деш а даги нанаси беча балха шоашта моттача тайпара новкъостал деш а ба.

Ший дезал къахьегама тIера болаш хьалкхебеш, балха лакха хьокхамаш доахаш, сапаргIата, иразе ях Долдаева Iашат.

З. ХУТАЕВ,
Советски района «Ленинец» яхача газета болхло.

[illegible]ЗАХСКИ ССР. Соахка [illegible]ачуя ах миллион тонн [illegible]ахкагIа боахк Экибастузе [illegible]чахьарча моттигашкара [illegible]ор. Из де вIаштIехьдаьд роторни экскаваторaш [illegible] болх беш хилар бахьан [illegible]аш. [illegible]кх пятилеткагIа къаьстта [illegible]ккагIа кIор боахк «Богатырь» яхачара. Укхаза болх [illegible] я хIаране цхьан сахьа[illegible] [illegible] тонн кIор боах[illegible] [illegible] эгтара йоккхагI[illegible] [illegible] роторни комплекс. [illegible] хьатIадоа[illegible] «Богатырь» про[illegible] [illegible]стага — шоз[illegible] [illegible] тоннага — кхоачае езаш я. царел хьалхагIа болх беш хиннача эзара кхо ноари тонн боаккхаш хиннарашца цхьана.

Цу йоккхача роторашта доал деча горнякашта новкъостал ду хIанзарча вычислительни техника. «Экибастузуголь» яхача объединене вIашагIйоллаш я АСУП яха автоматизированни управлене система.

СУРТА ТIА: «Богатырь» яхача кIор боаккхача моттиге болх беш я ЭРШРД-5000 яха комплекс.

Н. КУЗНЕЦОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАЛОНЕХ БIУ ЦА КЪОЖАБЕШ

Ши шу хьалха вIашагIъеллай Сунженски районе «Серноводский» яха жа леладу совхоз, «кьеса» иллача моттиге. Из вIашагIйоллаше а тхона елар керда автомашинаш, тракторaш, комбайнаш, кхыяраш. Бакъда уж леладергйола механизатораш бацар. Хьайийца хиппараш а техника дика йовзаш бацар. Царна юкъе а производствах дот ца лазаш, духхьала шоашта пайда эца гIерташ нийсбелар.

ЛаьрхIа къахьега дийзар кердача боахаме дола кхоачамбоацараш дIадоахаш. ТIеххьарча хана хьалъй жа леладу кошараш, хьатта, гараж, хьадещ латт машиний ков. Иштта гIишлон-боахама база вIаштIехьйоаккхаш доахк тхо. Совхоза гIулакхаш кIезиг-дукха тоалуш латт хIанз.

Специалисташ хIанз а тоъаш бац боахаме, бакъда болчар тешаме болх бу.

Механизатораш а ба халонаш хилар малагIа бахьан да кхета а деш, шоай махула дика къахьегаш. Соахка ялат чуэцача хьалхара моттиг а яьккха. Укх шерара хьункъам чуэца комбайн дика кийчъяьй Гуднев Магжана. Иштта дика болх беш ба механизатораш Билалов Султан, Аслаханов Мухьмад, Акаев Моалди, Шахгиреев Муса, Аюпов Моалди. Ший комбайна дика ремонт а яь укх шера эгтара хьалха ялат хьалха араваьккхав къона механизатор Элишев Баха. Боахама кхьеча участкашка а къахьегаш ба хьинар дола, балха тIера бола нах. ХIаьта а кхоачамбоацараш а дийза дисараш а дукха да.

Совхоза кхаш босенашка, чуккхийтача моттигашка да. Хала да уж ахе, царна е езаш йола обработка е. ХIаьта хьалха эрий даьла хинна кхаш хIанз а йоархIех цIендаь дика могац. Хила еззача тайпара севооборот вIаштIехьъьккхаяц. Лаьтта леладара культура хоадамйолаш тоае езаш да тхо. Цу гIулакха пайда эца лерхI тхадараш мо хьалаш долча лоалахарча «Победа» яхача колхоза опытах.

Соахка оаха кийчдаь доакъар тоъам болаш хиланзар. Укх шера болх кIезиг-дукха дикагIа бой а доакъар кийчдара темпаш лоха я.

ХIанз тхона хьалхашка латтача дехкарех эгтара лоархIамегIа дар да ялат ший ханнахьеи доз ца деши чуэцийта. Цу кампане дакъа лоацаш я 21 комбайн, кхыйола юртбоахама техника. Ялат чуэцара болх дикагIа дIагIоргболаш моральни а материальни а гIойле яла чулоацаш йола мероприятеш оттаьй оаха. Хьалхара йиь моттиг яькхача комбайнерашта, шоферашта ахчаи совгIаташ терга. Нирриги механизатораш кхай тIарча стане хургбе бахьи ялат чуйеца даллалца. Цу гIулакха нийца палаткаш дIа-са кхухьа душ я. Дийнахьа кхоза кийч а беш бIайха кхача лу болхлошта.

Чуэца дезаш да 2700 гектара тIара дIадийна фийг бола ялаташ. Ханнахьен доаца дешн из чу а нийца, пачхахьалкхенга ялат дохкара планаш кхоачашъергхилара теш со.

М. БАТАЕВ,
Сунженски района «Серноводский» яхача совхоза керттера агроном, уборочно - транспортни комплекса начальник.

МАЬХАШТА ЙОЛЧА СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН КОМИТЕТЕ

Мальхаш дIахо лартIадахар дукха а цхьадола товараш доккхагча мийсдар дукха а маьхашта йолча СССР Пачхахьалкхен комитето соцам тIаийцад 1979 шера 1 июле дениз безача маьха металлех яьча ювелирни хIамай (деррашто уттадеча берний дискай маьхаш шоаш долча бесса дуга а дуташ оаг ниьре йодаш йоалаеш дехкеча гIоараште луш дола ахчан компенсаци лакхдаш), натуральни бекхь, беккен кхьахкий кетарийн, (бераштa лаьрхIача хIамашкара дIайийккхача), кIувсийн кIувсий хьесанеча хIамайн, мебела (цхьадолча тайпай), легковой автомобилий розничи маьхаш лакхде.

Товарий цхьадолча тайпай розничи маьхаш хувцарах бола хоам арабаларца дувзадеина ТАСС корреспондента СССР Госкомцена председателгара Н. Г. Глушковгара дийхар цо хоам бакхар.

— Ма дарра дувцал укх шера 1 июле денз цхьадолча товарашта розничи маьхаш мел лакхдаьд?

— Розничи маьхаш хувцара хьакъехьа СССР Госкомцено хоам бай ма хиллара, безача маьха металлех яьча хIамай, кIувсий, кIувсий хьесанеча хIамай, натуральни бекхий, беккех яьча хIамай розничи маьхаш юкъера лаьрхIача 50 процент лакхдаьд, легковой автомобилий — 18 процент, импортни гарнитурни мебела — 80 процент, дай-мехка хьаьвча мебела — 10 процент.

Из деча хана ца хувцаш дут цергий бердашта уттаеча дискай, беранта беккех яьча хIамай, хIаьта иштта кроликий бекхан кхаьхехи яьча хIамай (полтошкара дIавийкхача), берий мебела розничи маьхаш. Сат маьре йодаши йоалаеши нIеагех дехкача гIоаргий маьхаш цездаларца дувзадеина хIара сага 70 сомаги кхаччалца хургдолаш алсамдоаккх духхьашха саг йоалаеча зIамигача саган маьре йодача воIаи регистраци еча хана луш дола компенсаци.

Ресторанашкарен кафешкарен маьхаш сайрийнарча хана 25 процентагара 45 процентата кхаччалца лакхдаьд цу предприятей категорешка хьежжа. Юкъера лаьрхIача иштта 45 процент лакхдаьд общественни кхачан предприятеша доккхача пива маьхаш а.

ХьалхагIа шоаш хиннача боараме дус предприятешкарчен организацешкарчен, дешаре заведенешкарча столовешкара, школьни буфеташкара, вагон-ресторанашкара, кемаш тIарча ресторанашкара, закусочнешкара, пирожнаш ечара, пельменеш ечара, «Молочное», «Мороженое», «Молодежное», «Детское» яхача кафешкара маьхаш. ХIанзара разничи маьхаш хувцац розничи торговля сете дохкача пивана.

Торговле органашта тIа диллад ресторанийн, кафей, барий, общественни кхачан кхача предприятей болх тоабаре данза даргдоацар делча хьачуухарашта гIулакх дара культура лакхъелга.

— Фу бахьан долаш лакхдад маьхаш?

— Хоаш ма дарра, вай мехка дикь а деш а дукха хIамаш да халиъе шин масс тайпа товараш дукхагIа хьадаре. Аьлча кхоччам ба, холодильникаш, пылесосаш, магнитофонаш, сахьташ, мебель, кIувсаш, ийгале пхьегIаш сашна дола йIаьххача хана леладу товараш 1970 шера нийсдича 1,5—2,2-ззза дукхагIа арахийца хилар. Ходдалал дукхагIа хьадеш да массе тайпара кIадаш, шекех бaь ноги гIирс, кхыдола товараш. Итт шу хьалхагIа а тIехьа бахача нахага йохкар 100 эзар гарга легковой автомобилаш. ХIаьта соахка ехкай уж 1 миллионн 170 эзари; цIе кIай бесаш гойта программаш хьалувцаш йола телевизораш — иштта хьалхагIа 46 эзар ехкай 1979 шера 1 миллиони 900 эзари йохкаргья.

Из деррига а иштта доллашеха а дукха товараш дувзагIа хотташ да уж хьадара йолча торонашца нийсдича. Ма дарра аьлча, цунца дувзаденна да ювелирни бекхех яьи хIамаш, хIаьта иштта кIувсаш, легковой автомобилаш, импортни мебель йохкилга пийсдара данза ца доалаши данза даргдоацаш дола гIулакх а лаьрхIа маьхаш кийчдана механизмах пайда эцилга. Дай-мехка хьаеча мебела маьхаш цхьадолча дакъе лакхдарах лаьца аьлча, из а да цун ассортимент шаьха сашна цердоаккхарцен тоалроцея, хIаьта иштта хьу кийчъярга дIабола мах дика алсамбаларна дувзадеина.

Розничи маьхаш хувцадалар, кхьаьтеха араьккхача перечнях из гуш ма дарра, геттара кIезигача товарашта мара доагIаш дац. Керттера кхачанни кхачан доацеш товараш чулоацеш дац. Цар розничи пачхалкхен маьхаш дукхача шерашка хувца ца луш да. Лакхе мел аьннар шо ма дарра бахача наха телача электроэнерген газен тарифашта, кхьача коммунальни гIулакхашта доагIаш а да. Шоллгъье итт шу совгIча хана хувца ца луш латт квартирах боаккхача маьха ставкаш, цу никъа цIенонкара нахара хьалаш дикка тоаденна доллаше а.

Вовьонца хьдда белгалдаьккхав доагIа, чахан кепа йоазон тIа арабаьнача СССР Госкомцен соцам тIа дувцараншкара дIайийкхача кхьча товарий розничи маьхаш цхьаниа а тайпара лакхдергдолаш ца хилар.

Доазол дехьара

НРБ. Д. Гавеза цIерагIа столицера бос болча металлий комбинат — цо къьаьгта хьакьокх Советски Союза Болгарене юкъера вежарашха цхьана леладу гIулакхаш. Предприяте оттаьяр керттерча дакъе советски оборудоване я. Дукха инженераш шоай говзал лакхъеш хиннаб Ленинградерча, Москверча, Коломнерча, Краматорскерча заводашка. Комбинате лелаю Льгове къйчъяь продукце дикала управлене цо комплекски система.

СУРТА ТIА: прокатчикий кагирхой бригада — предприяте дикагIъярех цаI.

ВТИ—ТАСС сурт.

ДУНЕ—ЦХЬАН КIИРАГIА

ВЕЖАРАШХА ЦХЬАНА ЛЕЛАДЕЧА ГIУЛАКХЕХ ХЬАХУЛАРАШ

Москве хилар Экономически ВIашн гIо дара Совета сессе XXXIII заседани. Цига дакъа лоацаш хилар 12 социалистически мехкара а йиь континента тIарча дукхача кхыча суверенни пачхьалкхенашкара а викалаш, хIаьта иштта дуней халкъашта юкъе лоархIаш йолча организацей викалаш а. Заседане итогаш йир керда общество хьалъеча социализма мехкаш 30 шера вежарашха цхьана берзате дIа-юха леладьча гIуланкий, хIаьта халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдар, деррига дуней тIа машар тIоагIбар дукха Iилман техникие эгтара хьалха латтача лагIа тIа йоаккхаш социалистически производство дIахо лакхъяра накъаш белгал а дир.

Сессе дакъа лоацараша дайтача моаршала письмо тIа КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева белгалдаьккхад социалистически экономически интеграци вай доттагIленах дIакъаста йиш йоаца хIама хиний, вежарашха долча мехкий массе оагIораьхьарча прогресса пиз болен стабильни фактор хиний дIаэтта хилар. Из, хетаргахьа, — СЭВ балха керттера политически итог я.

СЭВ юбилейни сессегIа йолча дуней мехкашкара уха дукхача отклика белгадоах, керттерча ворхI капиталистически мехко Токио совещани хьежалалехьа аралелхаш хилна пессимистически къамаьлаш, къаьстта энергетика дешхех дараш, санна доацаш Москве хиннача сессе социалистически содружества мехкаш дегIадоалалара дукхача хана лаьрхIа оланаш тешшаме кхоалаш юлургйолаш хилар дIакхайкадаьд, яхаш. «ХIанзарча сессе, — аьду «Асахи» яхача японски газето, — ма дарра баькъду дуней халкъашта юкъерча масштабе СЭВ балха сфера сихха шерлуш йоагIаш хилар.

Сессе къамаьл деш КПСС Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина белгал ма даьккхара, лоацача исторически хана экономика прогрессивни структура йола пачхахьалкхений кхотасица группа хиниа дIаэттад СЭВ мехкаш. Цу мехкашка бах алхха лаьттап тIа мел бахача нахах иттлагIа дакъа бараш, бакъда цига лоаладу дуней тIа лоаладеча балатах хIара кхоалагIа тоина, хьаю пхе тонках ши тонн минеральни удобренеш, арахец дикьлагIа дакъа совгIа металлообрабатывающи оборудовани, хьалью «Юкъарча рынка» мехкашкен США-ин цхьана хьалъераш мессел квартираш.

СЭВ мехкаш, энергетически кризисо капиталистически экономикана тIакхоачаяь халонаш тIа ца кхоачаш йиса, ше мара кхы йоаца промышленность дегIаена зона я.

Юбилейни сесси чаккхйолаш тIайийцача цхьана яьча заявлене хьахьокх социалистически содружества беррига членаш хьалхашка латта дехкараш вIашн цхьана кхоачашде кийча хилар. Царех керттердар, ше дахьийтача письмо тIа Л. И. Брежнева белгал ма даьккхара, хоадам боллаш йолча соглашеней системе дукхача хана лаьрхIа программаш дIайолаяр. хьатIайоагIача шин пятилетках производственни Iилма-технически кооперацие сихха дегIайоагIа хал-юкъ яр да.

США: ОСВ-2 ГОНАХЬАРА КЪОВСАМ

США президента Дж. Картера сенате дуцийта дIадахьийтад Вене лакхерча боарамe вIашагIкхийттача кулгаш яздаь стратегически тIалатара герашта довзаь оттадара хьакъехьа (ОСВ-2) Договор. Иштта дIайолаеннай тIом дIабаьккхачул тIехьагIарча ерригача хана цу эгтара лоархIамегIа долча советско-американски документа ратификаци яра процесс. Американски конституцегIа договора ратификаци яра тIехьа кхаь дакъах ши дакъа болча, е 100-ннах 67 сенаторо голсоваги е еза.

Сенатага дахьийтача сопроводительни письмо тIа Дж. Картера договора ратификаци е тIахьийхай сенатораш. Цу тайпара тIахьехамаш деш къамаьлаш даьд дукхача боашап болча американски политически общественни деятелаша. Сенатерча дукхагIбарий лидера заместитела А. Кранстока аьннад Вене ОСВ-2 яхача Договора кулгаш яздар «исторически карагIдаьнна хIама да», хIаьта «сенате договора ратификаци яра беррига низ тIабохийтаргба» ше аьнна белгал а даьккхад.

Цунца цхьана американски тIема-промышленни комплексеца дувзаденнача гIозарашта юкъе хIанз а долаш да ракетно-ядерни гераш Iоаделга тIоаргIа ловвш дола а алиане йола а низаш. ТIехьарча хана цар чIоагIа сихбаьб шоай кIал гIолла лелабу тийша болх. Иштта, ОСВ-2 яхача Договора духьала вар сенина воазаш волча сенатора Дж. Гарна предложени оттаяьй СССР-ан США-ней юкъе «керда переговораш» е еза аьнна, из да хIанз бaь банна советско-американски барт бохабе гIертига. Цо иштта «альтернатива» хьисапе предложени йоалаяьй хIана долаш долча договора тIара цхьадола хIамаш тоаде аьнна, уж да оагIоний нийсхой цхьатарра кхерамзлен хилара принципа дукхьала дола хIамаш.

ОСВ-2 яхача Договоре, из дIадола ца далийта зерхIаш цу тайпара хувцамаш де гIертараш юхатохаш къамаьл даьд вашингтонски администраце викало, оборона министра Г. Брауна. Цо белгалдаьккхад ОСВ-2 яха Договор — ворхI шу гарга йолча хана шин мехка юкъе переговораш хьувл тIехьагIа чIоагIа дика вIаштIехьдаьккха а, хIаьта шиниа оагIон компромиссаш чуйоагIаш а документ хилар. Договора тоалераш юкъе дакъа делча, аьннад Г. Брауна, керда переговораш е а езаргьяр, хIаьта из лоархIаме документ дIахо ца дохийташ массехк шера тIехьа а доаккхаргдар.

Духхьал из де гIерташ да советско-американски цхьана дIа-юха леладеча гIулакхашта духьала болча американцаша леладер. Бакъда царна духьала ба дукхагIа бола американцаши нийса уйлаш йола беррига американски политически общественни деятелаши. «ОСВ-2» яха Договор дIадоладелча, — аьннад «Американцаш — демократически гIулакхашта тIехьабараш» яхача США йоккхагIъярех йолча общественни организаце директора Л. Шалла, — новкъостал хургда вай мехкашта юкъера тешам дегIабоалабара, советски американскии халкъашта юкъера доттагIали дIа-юха леладу гIулакхаш кхетадеш халара чIоагIдара».

МЕХКДАЬТТЕН ПОЛИТИКЕН

Малхбузехьарча обозревателаша дIадахача кIирагIа чIоагIа теркам тIабахийтар капитала дуней тIарча экономически хьала анализ яра. Цун бахьан дар Женеве ла мехкдаьтта экспорташ долча мехкий Организаце (ОПЕК) конференции «большая семерка» оалараш Токио вIашагIкхетари, цига дакъа лоацаш США, Англе, ФРГ, Франце, Итале, Канада, Японе пачхахьалкхенаштен правительствашта кертe хьежараш а болаш.

Шинна а совещане дийца керттера дешаш дар капиталистически дуней тIа эттача экономически кризиса хьакъехьа эгтара хьалха ноача доагор хьаданккарен цунах пайда эцарен хьакъехьа. Мехкдаьтта экспортах еча отчисленесех дукхагIча дакъе, хIаьта цхьайолча хана духхьал цунах а, шоай доходаш хьахулаш долча ОПЕК мехкашта из иштта хила доагIаш а да. Цу мехкий керттера проблема сених латт аьлча из латт Малхбузехьа хьайнча инфляце цар импорт съяьларген, дохче, запасаш тIакхеташ доацача мехкдаьтта экспортагIа йоагIа реальни доходаш маьха лохъяларген кхоачалеш хиларах. Цу венашта компенсаци яран шоай экономике дегIайоалаяра тороиаш хиляйтаран ОПЕК мехкаша хан-ханнахьа «Iаьржача доттоина» маьхаш тIадетт.

Мехкдаьтта маьхаш лакхдара хьакъехьара решени тIаийцай хIанз Женеве хиннача конференца а. 1 июле денз цун дикалга хьежжа из дохка лаьрхIад цхьан баррелах (цхьа баррель — 159 литр) 18 доллараргара 23,5 долларга кхоачаш мах а болаш, кхо бутт хьалха оттадаьннача 14,5 доллара метта.

ОПЕК решене хьакъехьа Малхбузехьа цу организаце членаша шоашта хеттар лелаьдара раьза боацаш пропагандистски болх боаржабаьб. Журналисташта хьалхашка Токио американски посольстве къамаьл деш США президента Дж. Картера чIоагIа харцахьа лаьрхIай ОПЕК решени. Цо аьннад США экономикана чIоагIа зе кхетаргда цу «Iалаьмате чIоагIа лакхдаьча маьхех». Токийски совещане декларице тIа йоах, мехкдаьтта лакхача маьхаша «инфляци чIоагI а ергья детIаахара доазув а оттадергда». Цо «наха хьабе болх ца хилар айдергда», платежни балансай халонаш кIоаргъергья, «стабильноста кхерам тIаоттабергба» я. кх. дI.

Малхбузехьара кулгалхой мехкдаьттана мах тIанхетарах корсагIбоилар ший тайпара кхеталуш да. Ямма малав цу тайпара гIулакхаш хувцадалара бехке вар? ДегIадоагIача мехкашкара хайра мах боацаш ийдеш хиина мехкдаьтта ларде латташ хиниа дарегIа энерги хиинай цхьадола капиталистически мехкаш 50-чей 60-чей шерашка итта дегIадоагIаш хиниа керттера чIоагIале. Бакъда 70-гIа шераш долалуш мехкдаьттана экспорт еча мехкаша шоай продукце маьхаш Малхбузехьара импортагIа хьаккухьача промышленни товарийн кхачан, продуктайн маьхашца дIанийсдича цу хана тайп-тайпарча кризисаша мелъяь хиниа капитализма экономика шиниа а кога естагIа лелла йолаенний.

Ма дарра аьлча, цу тайпара хьал хIанз а дIадаланза да. хIаьта цхьадолча дакъе кхымоттел халагIа долаш а да.

Цу тайпарча а кхыйолча а экономически халонашта «мехкдаьтта империализм» оалаш яр бехке е гIерт Малхбузехьа. Мехкдаьттана экспорт еча мехкий Организаце викалаша, малхбузехьарча пачхахьалкхений шоай объективно уйлаш еча экономисташа гучадаьккхад из пропаганде кIал кIийле йоацаш хилар. Цар хьахьехкад тIехьарa экономически кризис тIатеIа йолалара бахьанаш эгтара хьалха мехкдаьттана мах тIатеха 1973 шера гуре хьатIакхачалехьа дукха хьалхагIа хьахиниа хилар.

«Вестфелише рундшау» яхача малхбузегермански газето тешал деш ма хиллара, Токио хиннача совещане экономически дешаша «кхы мел йола проблемаш тIехьашка теттай», дукха мехкдаьтта долча дегIадоагIача мехкашта Iоткъам бергбола Малхбузенна юкъара йола стратеги кийчъе гIерташ а шоашта могар даьд. Телеграфни агентстваша хоамаш ду, японски столице чIоагIа йоашхаш империалистически монополешта аьттув болча тайпара «Iаьржа доашуа» даккхарен доккхарен условеш ОПЕК-а начийохка могаргдола ший тайпара «мехкдаьттах пайда эцара йола картель» вIашагIйоллара проект кийцай кхаш. Нагахьа санна из идея чакх ца йоалаш йиса але токийски вIашагIкхетаре дакъа лоацаш хиннарашта па лоаш хиннадац из, хIаьта из хиннад царна шоашта юкъера Малхбузен цхьадолча мехкий ходдам боллаш дола хьалаш тайп-тайпара хиларах хьахинна къовсамаш партнерий чотах даь а эгтара хьалха шоай хьашташ Iалашде гIерташ уж хилари бахьан долаш.

Капитала дуней тIа мехкдаьтта бахьан лоаттабу къовсам хIанз айбаларо цIаькха а тешал ду из система юаш йола машар хургбоацаш дукхача планех йолен вIашдухьаленаш цига хилара.

Г. ШИШКИН,
А. МАСЛЕННИКОВ.
(ТАСС).

США. Мехка 11 штате мукъ кхулхьача автомобилий водителаша демонстраци яьй бензоколонкашта дIатIадолха няькъаш шоай машенашца дIа а къовлаш. Иштта дукха нах духьалбовлара бахьан — мехка хадаиала бензинан дизельни доаторен тIадетталу маьхаш да.

СУРТА ТIА: Орегон яхача штате блокада яьча нокъа участок.

ЮПИ — ТАСС телесурт.

ДОТТАГIАЛА, ВIАШИ ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРА МОТТ

СССР вIашагIъелла шоазткъеи итт шу дизаро хетаьча торжествени заседане новкъоста Л. И. Брежнева аьлар: «...вайцига чIоагIъеш вай, бокъонца баьдар а хинна дIазттай наьха **керда исторически общность — советски халкъ**. Материальни санна, ишта духовни а хьсане вай мехка вахаре хиннача кIоаргача объективни хувцамий кердача тайпара йола отношенеш юкъеенна социалистически къамаш вай мехка хьахиларей дегIадаккарей дарда тIа латт из общинсть».

Вешаршха дола дукха къамаш дахача вай мехка тIатIа чIоагIагIа айлуш боагIа советски общества вахара дерригача доакъошкара эрсий метта лоархIам. ХIана аьлча, тахан эрсий мотт вай мехка дерригача къамий шоллагIа бола наьна мотт а цар вIаши бувзамаш леладара низбола средство а хинна дIазттаб, из чIоагIъю советски общества цхьоагIо. Эрсий меттага гIолла советски къамашта дола вай вIаши юкъера ганнаш цола республикашта культурам Iилмен дакъе карагIаданаьраш. Наьна мотт санна, эрсий бар ховш хилара вIаши тIехьдоаких къамаш республикашта юкъе айхха бувзамаш лоаттаделта, цунга гIолла дерриге къамаш дIаув дунен культурага.

Социальни а общественно-политически а бокъха лоархIам бола уж дешаш дийцаш цхьа бутт хьалха Ташкенте «Эрсий мотт — СССР къамий доттагIален вIаши гIулакхаш леладарен мотт» яхача девизагIа чакхъяьллачу Ерригсоюзни Iилма-теоретически конференце. Конференце доакъошхой дос ура а оттадир бохха хьинар лакх а дир КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева шоашна дайтача моарщало.

Цига кIоаргга чулоацам болаш доклада йир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Узбекистана Компарте хьалхарча секретара Ш. Р. Рашидова, СССР просвещене министра М. А. Прокофьева, СССР педагогически Iилмай Академе президента В. Н. Столетова, дукхаьча цIи хезача Iилмахоща. Ерриге а конференце пленарни заседане а цун секцешка а шу бIаь совгIа доклад йир. Цун доакъошхоща цхьа барт болаш белгалдаьккхар, эрсий мотт — сийлахь-воккхача В. И. Ленина мотт, геттара йаьхий демократически а революционни а традицеш йолча сийлахь-доккхача халкъа мотт хилар. Эрсий мотт такеп машара, къамаш цхьатарре бонъонаш йолаш хилара тIехьа лоаттабеча къовсам низбола герз да. Цунца цхьана конференце къаьгга белгалдаьккхар, вай мехка дерригача къамаша юкъера цийда эшаш бола эрсий мотт шерра Iомабаро наьна метташ каргIатта Iомадара, уж дегIахувлара цхьницха тайпара новкъарло ца еш хилар. Цул совгIа, эрсий меттага гIолла къамий метташ дIаьхегIа хулаш доагIа эрсий а дунен кхьча мехкашкарча къамий а метташкара кердача понятеех дола дешаш шоашта чулуцарца.

Цудухьа вай мехка боккха лоархIам болаш хIама да эрсий мотт Iомабара наькъаш Iилман хьсане вIашгIехьдаккхар. Конференце материалашна къаьгга белгалдаьккхад цу дакъе дича пайдане хургдараш. Царех керттерчарех цхьа гIулакх да къаман школашта лаьрхIа филологически а педагогически а Iилмашна дIа ма дехкара хургдоа эрсий метта типовой учебникаш а хрестоматеш а арахецар. Иштта хIахо тIехьатетта йиш йоацача декхарех да ерригача а школашка эрсий метта кабинеташ вIашагIйоккхата. Цу тайпара кабинеташ республика юрташкарча школашка кийчъелга чакхданнхара, уж эшаш мел болча технически гIирсаца, методически пособешца IалашгIъара даьяье халкъа образоване органий болхлой сайна дукха хIама де дезаш ба тха филиала Iилман болхлой а. Иштта халданза йоакхо е эза хьекархой лакха квалификаци йола кадраш хьалихерра, болаш болча хьехархой профессиональни говзал лакхъяра.

ХIана конференце материалашка белгалдаьча декхараш ке хьежжа, Нохч-ГIалгIайчен школашна чийнаьха берашта эрсий мотт дикагIа Iомабара хоадам боллаш дола дакъа юкъедахьара тIатеIа къахьетаа ба тха болхлой.

Я. ЭСХАДЖИЕВ,
РСФСР просвещене министерства къамаш школай Iилма-тохкама института Нохч-ГIалгIай филиала заведующи.

МОЛДАВСКИ ССР. Дукхача шерашка цхьана къахьегаш бувзамаш леладеш я «Электромашина» яхача кишеневски заводеи Шварценберг яхача (ГДР) городера «Монсатор» яхача комбинатеи коллективаш. Шин предприятена юкъе Iилма-технически экономически цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа, социалистически якь леладра хьаькъехьа чIоагIдаь договораш да. Цхьана беча балха итогаш санна я дика кийтъаь бераккъаш дутта машинаш «Кишинэу-2», «Кишинэу-6».

ВIаши тара йолча предприятей продукци дунен рынке чIоагIа къердаш я. Цар халданза бола партнераш Болгаре, Монголе, Кубе, Польше, Англе, Греце, Ирландие ба.

СУРТА ТIА: конструктор Е. М. Желтова хьахьокхаш йоалл барзкъаш дутта «Кишинэу-6» яха автомат.

Укх шера 250 эзар совгIа керда бытови машина арахецарга уххала.

А. ЛЫКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 июль.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуйреIанара гимнастика.
9.05 — Моссовета цIерагIа Пачхьалкхен академически театра «День приезда — день отъезда» яха спектакль. Автор — Черных. Йистеьача — йердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.30 — Немецко-фашистски гIаьрахойх Минск мукъаьяьхха 35 шу дизарга. «Хапа хьакъехьа а шуй хьакъехьа а Минск» яха телевизионни документальни фильм.
15.20 — «Халкъа ашараш».
15.30 — «Хьа ленински библиотека», «Материалаш а кинодокументацеш а». Хьалхара передача.
16.00 — «Звездочет» яха телевизионни журнал.
16.55 — Берашта дола фильм. «Хабиб — бIаллаш кераIомадар» яха телевизионни художественни фильм.
18.00 — «Хьехамча» яха телевизионни журнал.
18.30 — «Самукъане ноташ».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Iилман вахар».
19.40 — Пачхьалкхен Белорусски халкъа хора концерт.
20.10 — «Сийлахь-йоккхача Даймехкахь» яха киноэпопея. «Сопшинаш» яха 17-гIа фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Дунен халкъашта юкъерча бера шерага. Бокъонечарна йола контроль. ВорхIалгIа передача.
22.10 — «Тахан дунен тIа».
22.25 — «Къаьнара эрсий романсаш».

II ПРОГРАММА

18.00 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
18.15 — Кердача кинопоэзий гIолла. «ГIаьнйисача вала» М. Сулаев.
18.35 — Киножурнал.
18.40 — «Дешара а гIулакхаша а хетабе». КПСС Грозненски горкомера марксизма-ленинизма университетера дешара шера итогаш.
19.00 — «Нохч-ГIалгIай цу гIолла». Информационни программа (эрсий а гIалгIай а меттала).
19.20 — Атеистически темах научно-популярни фильм. «ХIайнаха вIайлае», яха Iилман-популярни фильм.
19.30 — «Киножурнал спутник».
20.00 — «Бийса хьакъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Осипова цIерагIа Пачхьалкхен академически эрсий халкъа оркестра концерт.
21.00 — Iилман-популярни фильмай программа.
21.40 — «Папа я дахь сесег а» яха художественни фильм.

4 июль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуйреIанара гимнастика.
9.05 — «Кинопонахьбаро клуб».
10.05 — Рахманинова, Шостаковича, скрябина произведенеш дIалоих РСФСР халкъа артиста Третьякова.
10.15 — «Сийлахь-йоккхача Даймехкахь» яха киноэпопея. «Сопшинаш» яха 17-гIа фильм. Йистеьача — асрададараш.
14.30 — «Вай мохк». Кинопрограмма.
15.40 — «Джек Лондона» баьцрен творчестве вагIонаш».
16.25 — КагирхойгIа адресаш.
17.00 — Челябински тракторни завода Ленина цIерагIа культура Дворцена «Самоцветы» яхача вокальни ансамбла концерт.
17.20 — «Шоаш дола меттиг хьалоьнийта, зурманчаш!»
18.00 — «Белая вахча станицана хIаманта сагт» яха телевизионни документальни фильм.
18.30 — «ХIара сурта тIа малх ба».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Алкоголизм». Лора беседа. Телехьажархой письмашта йола жоаш.
19.30 — Концерт.
19.45 — Лишлусгоелна сенлопташ. «Доккха вахар» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футболах йолча Европа чемпионата хераш матч. Финляндие вIашагIтеха команда — СССР вIашагIтеха команда. Хельсинкера передача. Перерыве — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

18.00 — Дунен мехкашка гIолла. «Австралия — городаш а вай а» яха документальни фильм.
18.30 — «Сийлахь-йоккха ноябре» яха В. И. Ленина боллх арабаьнав ю шу дизарга (нохчий меттала).
19.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий а нохчий а меттала).
19.20 — Iилма производстве. «Приборашна веркраш Iомаве».
20.00 — «Бийса хьакъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Изобретателашта рационализаторашта йола музыкальни программа.
21.00 — Телевизионни документальни фильмай программа.
21.40 — «ТIехьара вьх хьалхара дие». Художественни фильм.

РАДИО

3 июль.

6.00 — «Юртана Iуйре» (эрсий меттала).
7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.21 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — «Ялат чуцаоча кхоттург» (эрсий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.23 — «ДIадаха Наькъаш Рашидова» (гIалгIай меттала).
8.45 — «СССР халкъий доттагIала вай низа хьаст ба» (нохчий меттала).
9.15 — «Тхога кхачо» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
9.30 — «Къона вай заманхо» (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачий программех хаоттамах бола хоамаш (эрсий меттала).
10.01 — ХIааэарта хинаеа КПСС-н аграрни политика. Беседа (эрсий меттала).
16.15 — Йидархоашта хьани гIулакх дар (нохчий меттала).
16.30 — «Ялат чуцаоча уздарникашта дола концерт» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

4 июль.

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.21 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Ашараш (нохчий меттала).
8.23 — Хоамаш.
8.35 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
8.54 — Лирически ашараш (нохчий меттала).
9.15 — «СССР къамийн халкъийн цхьаагIо хьаний социализмах». Беседа (эрсий меттала).
9.30 — Доэзол хезарча хазей концерт (эрсий меттала).
10.00 — Передачий программех хаоттамах бола хоамаш (эрсий меттала).
10.01 — «Экономикан ноагал». Беседа (эрсий меттала).
16.15 — «Хьона 38 Дакхе, сатечун доI» (нохчий меттала).
16.45 — «Шуре боаккхачу шйахок тIехьа». Корреспонденци (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 10 йолча Грозненски технически училище ДIАКХАЙКАДУ 1979—1980 дешара шера дешархой дIачуэцаш хилар УКХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕХ:

1. **Электростанцешкан йукл-кара болх бераш.**
Дешара ха 1 шу. Образовани 10 класс. Стипенди 76 сом.
Образовани 8 класс. Дешара ха 2 шу.
2. **Центральни отоплени, хиш газен сетаншта монтаж ю слесараш, газосварочни балхаш де а хоаш.**
Дешара ха 1 шу. Образовани 10 класс. Стипенди 76 сом.
Образовани 8 класс. Дешара ха 2 шу.
3. **Слесараш-вентиляционникаш.**
Дешара ха 1 шу. Образовани 10 класс. Стипенди 76 сом.
Образовани 8 класс. Дешара ха 2 шу.
4. **Изолировщикаш.**
Дешара ха 1 шу. Образовани 10 класс. Стипенди 76 сом.
5. **Каменщикаш.**
Дешара ха 1 шу. Образовани 8—10 класс.
6. **Юрташка гIишлош хьалъю мастераш.**
Дешара ха 1 шу. Образовани 10 класс. Стипенди 30 сом.
7. **Архитектурно-гIишлои профилагIа бола конструктораш-чертежникаш.**
Дешара ха 1,5 шу. Образовани 10 класс. Стипенди 30 сом.

ДЕША ВОАГIАЧОА ЭША ДОКУМЕНТАШ

Заявлени.
Дийцца хилара хьакъехьа дола документ.
Вахача моттигера справка.
3х4 размер йола 4 фотокарточка.
Ваьча ханах дола тешал е паспорт.
Военни билет е прописной тешал.
№ 286 йолча формагIа йола медицински справка.

Училище шин шера деша дIачуийцараш тIадувхача барзкъанца, буача нхачанца пачхьалкхен чотах Iалашбу, городской пригородни транспортаца лела льготаш тел. Производстве дешархочо даьккхачох 30 процент училища шийгара дIател.

Эшаш барашта общежите моттиг лу е бетта 5 сом бояраш болаш квартплата тел.

Юкъерен 8 шерен образовани а йолаш профтехучилища тIехдика дешаш чакх а яьккха специальностах производстве болх беш бараш вузашкен техникумашкен заочнои сайринйен шоайчоа тарарча специальностагIа деша конкурс йоацаш дIачуийбу.

ТIехдика дешаш училище чакхъяьккха дешархой индустриально-педагогически техникумашкен профтехобразоване институташкен деши хьежабу.

Училища адрес: г. Грозный, 364007, Заводской район, улица Социалистическая, 40. ТУ-10. Телефон 2-64-03. Трамвайш: 2, 5, В «Двухэтажки» яхача уж сецача кхаччалца.

КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ ХИЛА БЕЗАМ БОЛЧА КАГИРХОЙ ТЕРКАМГА!

Нохч-ГIалгIай республикански культурно-просветительни училище 1979—1980 дешара шера дешархой дIачуэцаш хилар дIакхайкаду

Укх отделенешка: **библиотечни а культпросветбалха а** (халкъара, иллеш дахара, театральни коллективай кулгалхочун специальность Iомаергйолаш).

Иллеш дахара, театральни, библиотечни отделенешка дIаэц 10 класс чакхъяьккхараш, хIаьта халхара отделене — 8 класс яьккхараш.

Училище чакхъяьккхарашта лу квалификаци:
1) **библиотекирь;**
2) **клуба болхло** — культура цIен директораш, юртарча клуба заведующеш, методисташ, художественни кулгалхой, культура отдала инспектораш.

Деша багIера хана:
1) библиотечни отделене — **2 шу;**
2) клубни отделене — 10 класс чакхъяьккхараш — **2 шуи 4 бутти**, 8 класс чакхъяьккхараш — **3 шу**.

Деша боагIараша экзаменаш дIалла еза 10 августа дене 20 августага кхаччалца укх предметех:
10 класс чакхъяьккхараша: **эрсий мотти литературех** (сочинени); **СССР истори** (устно).
8 класс чакхъяьккхараша: **эрсий мотт** (диктант); **эрсий мотти литературех** (устно).

Клубни отделене деша боагIарашка музыках кхеташ ба, е бал хьож.

Училище деша дIаэци дьнна луш йола заявленеш дIайию **1 июне дене 31 июле кхаччалца.**

Дешархой стипендеца Iалашбу юкъарча бокъонех.

Заявлени хьачуяла еза директора цIерагIа ер документаш шийца а долаш: дийша хилара документ (подлинник), вахача моттигера справка, медицински справка (форма 286), 3х4 размер йола 3 фотокарточка.

Занятеш дIайолалу 1979 шера 1 сентябре.

Училища адрес: город Грозный, улица Ленина, 7/23, телефон 3-68-85.

БАЛХА ХЬЕХ

Тамбовски областерча «Пластмасс» яхача Котовски заводе массахана болх бе хьех **химически производства оператораши аппаратчикаши, слесараш, электромонтераш, контрольно-измерительни приборийн автоматикаи электрослесараш, газоэлектросварщикаш, плотникаш, каменщикаш, жестянщикаш, штукатураш, маляраш, тайп-тайпара балхаш дераш.**

Специальность йоацаш бараш производства процессе специальность Iомае йиш йолаш ба. Заводе иштта дIаэц юкъера юкъара образовательни школаш чакхъяьхараш а. Цхьаь болча наха дика кийчъяьча общежитера моттиг лу, кIезига дезал барашта — дезал чубахача общежитера цIа лу цхьа шу даьлехьа.

Цу хьакъехьа дукхагIа ха безам бар ха йиш я балха нах дIахьежабарен информацен бюро, город Грозненра Победа проспект, 40 адресагIа а Урус-Мартановски, Сунженски, Наурски, Шелковской, Шалински райисполкомашкарчен городашка Гудермесе, МагIалбике — горисполкомерчен къахьегама болча уполномоченнешка гIолла.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грозней морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 3 — 8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 20—25 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йовхаи а йозаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 0 — 5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсанна 12 — 17, дийнахьа 23 — 28 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТУРИСТИЙ НАЬКЪАШКА

ХЬЕХАРХОЙ ЭКСКУРСИ

Грозный — Москва — Берлин — Прага яхача маршрутагIа массехк ди хьалха наькъа аревьлар республика школашка немций мотт хьехь 35 педагог. ГДР городашка гIолла шин кIире йиэхьурьйолча шар экскурсе мел деррдола къамаьл немций меттала хургда. Цо торо лургья вай хьехархошта мотт шаьрбе а цунца цхьана дешархошта из дикагIа Iомабе а.

Иштта вай мехкахоша масмехк ди доаккхарда социалистически Чехословаке столице — Праге а.

ВЕНГРЕРА ШОАЙ НИЙСАРХОЙ БОЛЧА

Июнь бутт бошш Венгре тиэо ди даккха вахар Нохч-ГIалгIайчен школашкара тIех дика дешаш бола 116 пионер. Цирна юкъе ба Грознерта 22-ча школера Коджоева Бела, Гудермесера пионерка Ходик Лариса, Червленски юкъерчи школа дешархо Маслова Лариса, дукха яхйбола пионерски балхо активисташ, ахнашта дешаш дола бераш.

Уж хьожаргба Венгре столица исторически моттигашка, музейшка, искусства централашка. Цул тIехьагIа Нохч-ГIалгIайченца доттагIала бувзамаш леладеча Комаромски областерча шоай нийсархошца шоай дешарех, пионерски гIулакхех дувцаш, спортивни ялхаш чакхйоахаш, цхьана сакъердаш ца йоаккхаргья цар.

Я. БУБНЕНКО,
пенсионер.

1979 — Дунен халкъашта юкъера бера шу

Дагестана столица Махачкала улицашка лел Дунен халкъашта юкъерча бера шера эмблема тIаьлатта таксеш (сурта тIа). Цу автомобилиш тIа сиянагIа мукъа болча хена шо-шоай арIагIа болх бу бовхаме дикагIа болча водителаша, керттерча дакъе коммунисташа.

Шоаш дайлахьа мел даькха ахча машара Фонде, дегIадоагIача мехкашкарча берашта новкъостал дара дIахьежадайт цар.

Р. ДИКА сурт.
ТАСС фотохроника.

УКРАИНСКИ ССР. Укх шера Крымерча Артек яхача курорта 10 пионерски лагере салоIаш хургда 26 эзар совгIа бер. Царна гIулакх деш хургья 7,5 километр йола пляж, спортивни комплекс, бассейнаш, пионерий цIа. Бераш экскурсешка кхувл Крыма Къулбедьен йисте гIолла, походаш ю цар Медведь-гора яхача, пионерашта дакъа лоац «Союзни республикай Денош» деча, театральни представленешка, факельни шествешка.

СУРТА ТIА: Артек-79.

А. ОБУХОВСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Иштта салоI городе дисача бераша

Укх деношка 38 шу даьннад фашистски Германе вайца тIом хьоабаь. Советски халкъа цIаннха дицлургдоаци да из. Боккхийчар меттел, зIамига бераша а шин тайпара белгалду из ди. Химикий культура Двореце гулденнадар №№ 47, 38, 31 йолча школашкарча пионерий лагерашкарен майдашкарен бераш. Дворецa фусамдой хинна уж бераш тIаэцаш бир «Солнышко» яхача пионерлагерара дешархой. Цар кийчъяьяр «Сийле хийла лийгачвр!» яха музыкально-литературни композици.

Боккхача сакъерда ц хьожаш а сакъердалуш а дар бераш салтий формь тIа а йийха къэзача тIехе ханах лаьца шоай нийсархоша шоашта гойтача а дувцача а хIамаех. Утренник дIайолалу «Священная война» яхача илланца. Тебаьа санна сабаре багIа залера бераш. Ела йолалу № 47 йолча школерча йоккхагIа йолча пионерйокате Худобакшешвай Такс. «Сийлахьча Советски лаьтта хьамсара гIулакхаш. ТIехь тIайоагIача тIехьена хар лов сона, яха стихаш ешаш йола ваз. Цо двгалувщ Даьхе лораеш Сийлахь боккхача Дай-мехка тIем тIа байнача Советски Союза Турпала сийдола цIераш лелаеча пионерийн комсомольцаи цIераш. М. Казея, Л. Беликова, В. Дубинина, З. Портновой, З. Космодемьянской, кхычар. ХIара цIи мостаза йоаких, залера хьахоз мичахьа, фу девал гойташ Даьхе бахьан ший са дIаденнад къонача патриото.

Цу дийнахьа дукха тIехьх лаьца яьхь А. Суркова, К. Симонова стихаш, М. Алигера «Зоя» яхача поэма тIара отрывкаш хезар пионерашта Дажева Яхас, Асхабова Миланас, кхычар сиаш. Бокхача сакъердамца хьожаш хилар бераш. «Крюкова яхача юрта йигте», «Земляника чу», «Зlамига фатагча» яхача Громов Славикеи, Хамидов Серегеи, Коношенко Славикеи яьча инсценировкашка, «Обелиск» яхача фильмага, лазаш дехкар пионераша цу дийнахьа Мордвинов Володя памятника тIа, кхыйолча сийлен моттигашка. Цу тайпарча утренникаша доккха гIо-новкъостал ду городерча пионерий лагерашкарча къоначча тIехьена патриотически кхетам балара.

Грозне я 38 школашкара пионерий лагераш. Цига салоIаш шоай могашал тоаш 3 эзар совгIа бер да.

Геттара Iуйре яр Старопромысловски районерча парке берий гIараш йоласнача хана. «Планета тIа машари доттагIали хилара» яхача цIейга гулденнавар 600 совгIа йола пионер. Цей доакъошхоша дакъа лаьцар «Из ерийта а са Даьхе я» яхача конкурсе.

IалаьмагIе дика дIахьу ший болх «Зорька» яхача С. М. Кирова цIерагIча паркерча лагеро.

Лагера начальника М. Д. Клименко ший хурдаь къахьег берашка дикагIа салаIйитара. Каст-каста хул укхаза хьоашалгIа баьхе музыкальни школера вникалаш, «Къонал» яха кинотеатр, теннкий театр. Чакхйоах кхыйола сакъердаме мероприятеш «Сакъердаме стартеш», асфальта тIа суртиш даьвар, пионерий иллеш Iомаделта. ЧIоагIа раьза болаш къахьег бераш теннкаш ешен драматически кружокашка, тайп-тайпарча ловзарех ловз.

А. П. Чехова, Гайдара цIерагIча библиотекай балхахоша хийла чакхйоах пионерий лагерашка литературни викторинаш, беседаш, ю книжкай обзораш.

СапаргIата салоIаш да берашт Октябрьски районерча 36 участкерча «ДоттагIал» яхача берий майде. Укхазарча берашта йиш ца луш дасаьлаттарга художникашца. Бухешвальде хиннача тутмакхашна Л. И. Царицински шоай дийна вIашагIъхетар.

Городерча пионерий лагерашка а майдашка а кьынаре къахьегаш ба дукха кьнаро болх беш бола воспитателаш, пионервожатеш. Царех ба воспитателаш В. Н. Ковальская, В. Г. Бабаян, Л. И. Соколова, вожатеш — Чахкиева Сона, Дзюменко Оля, Газгиреева Роза, Ханиева Зина, дукха кхьбараш Бикьла, Грознерча массайолча пионерлагерашка майдашкаиштта дика латтац гIулакхаш. Дукха а воспитателаш, пионервожатеш ца тоъаш яраш а. Иштта, № 7 йолча юкъерча школе тоъац отрядаш пионервожатеш. Уж Iалашбе безаш яр педучилище, из гIулакх цар дизаш кхоачашдаьдаш, вац укхаза музыкальни болхло. Уж тайпа балхахой тоъац Ленински районерча «Раздолье» яхача пионерлагере а, кхыча лагерашка, майдашка. ТIехь гIалургйолча потокашка уж кхоачамбоацараш хургдоацаш йоакхо е эза цу гIулакха бехктохаме болча болхлошен организацешка.

Ала доагIа, дукхача лагерашка дика болх беш я лагера Советаш, даьй-ноаной активаш, аьнна. IалаьмагIе дика лел из гIулакх вай лакхе йийцача «Зорька» яхача лагере. Лагере балха керттера декхараш къоастадеш кеда-кеда мероприятеш оттаеш хIара дезаца болх бе укхаза цу Советашта. Цаь айбаьб кружкоий интеонационалыш клетама бьех. Уж тайпа Советаш дукхагIа хуле, тоалургда городе дисачи берий салоIар.

С. БОРИСОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктохама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта бовхама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерей, шоаттеи деношка.

СФ02286. «Грозненский рабочий» издательство, типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3994.